

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SIYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ-SAYI: 129 - 27 EYLÜL 1977 FİYATI: 5 TL

Enternasyonalizm silahı eskimedi

Behice Boran:
CİDDİYET
GEREK

DÜRÜST BİR SESE KULAK VERELİM

YURUYUŞ, yayın hayatına atıldığı gündünden bu yana, ilerici sendikal hareket içerisindeki gelişmeleri okuyucularına aktarmaya çalışıyor. Bu görevini, objektif bir biçimde, belge ve kanıtlarla birlikte yerine getirmeye çalışıyor. Bu uğraşın bir parçası olarak, DISK içindeki belirli yetkililerin davranışları, YURUYUŞ'te sık sık eleştiri konusu oldu. Söz konusu yetkililerin anti demokratik, keyfi ve kasıtlı tutum ve davranışları, dergimizin sayfalarında sürekli olarak sergilenildi.

İlerici kamuoyunda, doğal olarak olayların aşınma bilmeyenler, izleyemeyenler bu eleştirileri "yersiz ve zamansız" buldular. Yönetilen eleştirilerde söz konusu edilen olguların önemini kavrayamadılar. Bunların dışında bir de kasıtlı hareket edenler var. Bunlar da YURUYUŞ'u "bozgunculuk", "bölücülik", "yalancılık"la suçladılar. YURUYUŞ'u aşarak, bu eleştirilerindeki temel nokta işçi sınıfının sosyalist örgütünü karamak, suçlamak ve komploculukla damgalamaktı.

Şimdi ise saygı ile karşılanması gereken bir örnekten söz edeceğiz. Basın'da DISK yetkililerinin sorumsuz ve yıkıcı davranışlarına karşı dürüst ve gur bir ses yükselmeye başladı. Vatandaş Kemal Sülker'in sesi, Sülker, Türkiye İşçi Partisi değil. Ancak, DISK içindeki olumsuz tutumları, keyfi kararları görüp bunlara karşı çıkmak için TIP üyesi olmak gerekmiyor. Bilgili ve dürüst olmak gerekiyor. DISK'in kurucularından, yılların DISK'in gelişmesine adanmış ve konfederasyonun genel sekreterliğini yapmış bir kişi olarak Sülker, gazetesinde bu bilgi ve dürüstlüğü örneklerini veriyor.

ÖNEMLİ Mİ, ÖNEMSİZ Mİ ?

DISK üst yönetiminin uyguladığı keyfîlik, tasfiye ve karalama politikası kimi ileriler için bir önem taşınmadı. Türkiye'de bunca "önemli" mesele varken, "DISK gibi bir kuruluş varken" sırası mıydı DISK'i eleştirmek? Ya da, "üç-beş" TIP'linin sendikadan atılması pek mi önemlidir.

Kemal Sülker, önce bu sorumsuz, tutarsız ve kayıtsız lavrâ karşı cephe alıyor:

"Bu mantık sınırları içinde o anda bu duyguşallığın tuttuğu durumuna gelen yöneticiye bir yanıt verilemez. Ama, binlerce, onbinlerce parça, vida, somun, tel, düğme ve bilmediğimiz iş gören burjuva, gövde, delik, boru ve benzeri şeylerden oluşan bir çağın bir küçük tekerlek açma donanımındaki arzuya boş verme, uçağın yere çakılmasına ve bunca yolcu ve mürettebatın ölümüne yol açar." (Keyfi Yönetim, Vatandaş, 15 Eylül 1977)

Sülker'in deneyim ve sorumluluğu, sorularına çok dışardan bakan kimi aydınların deneyim ve sorumluluğundan çok fazla olduğu için, ortadaki sorunlar, dikkatle ve önemle ele alınmıyor. Bu nedenle, Sülker'in gazetesindeki köşesine, DISK üst yönetiminin şu ya da bu keyfi

tutumundan mağdur olmuş çok sayıda işçi-temsilci İstanbul'dan, Ankara'dan Gaziantep'ten, Mersin'den, İzmir'den ve daha bir çok yerden mektup yazıyor. Dertlerini birer birer anlatıyor işçiler bu dürüst yazara.

SENDİKALARIN NİTELİĞİ

Ancak Sülker'in takdir edilmiş gereken çabası yalnızca belirli somut olaylarda "sezann hakkını sezara teslim etmes" değil. Bunun ötesinde, Sülker özellikle son zamanlarda sendikal hareketin başına musallat edilen genel ve eski bir hastalığı da sergilemekten geri durmuyor:

"Biz DISK'in parti olmadığını biliyoruz ve partiler karşısında DISK'in parti tartışması yapmasını doğru bulmuyoruz. Sendikacıları, partilerine bakarak, 'halele, tasfiye edilsin' düşüncesiyle karaca listeye, alaca listeye alıp hareket edilmesini, karar organlarında başka nedenler ileri sürülmesini doğru bulmuyoruz." (Tepkiler, Açıklamalar, Suçlamalar, Vatandaş 6 Eylül 1977)

Bir başka örnek:

"Aslında genel başkan, DISK'i bir sendikal üst örgüt olarak görmek sürecini açmış. DISK'e politik bir görev de verme eğilimine kapılmıştı. Bugünkü ise temelinden sakatlı, sakatlır. Sendika ve işçi konfederasyonlarının görevleri başka, partilerin görevleri başkadır." (Sosyal-İş'in Genel Kurulu, Vatandaş, 7 Ağustos 1977)

Sülker, bir başka yazısında anarko sendikacılığın da tehlikeli bir hastalık olduğunu belirtiyor, bu tehlikenin bir de ceahaletle birleşmesinin yaratacağı durumu da şöyle özetliyor:

"Kendilerinden iyi bileni yanına yaklaşıyor, kendisinin bilmediği konular üzerinde tartışacak aydın kesimin arasına girmiyor, toplantılara teorik tartışmalara katılmıyor, yapanları ise susturuyorlar. Sonra da bulundukları yerin gücünden yararlanarak kendilerini 'herşey benim'in simgesi ilan ediyorlar" (İlginç Bir Gelişme, Vatandaş, 19 Ağustos 1977)

ÖRNEKLER SERGİLENİYOR

Dürüstlüğü yanında, bu temel yaklaşımı doğru bir biçimde sergileyen Sülker, çizilen çerçeveden dışına taşan sektöre ve yanlış tavrından tasfiyeye, kıyım, tizüklü dışmanlığına varan sonuçlarını örnekleri ile sergiliyor. Önce, bugüne dek YURUYUŞ'te sözü çok edilen Petrol Kimya-İş ve Mehmet Kılınç olayları:

"Mehmet Kılınç, örgütüne katılan Kimya-İş'in izlediği devrimci ve sosyalist çalışmaların demokratik işleyişini kendi anlayışıyla bağdaştırıyordu. İstanbul'daki işyerleri ve sendika şubesi haline gelen eski Kimya-İş Genel Merkezi korkulu rüyası idi. Sıra gelecek, TIP kurucularından Dinçer Doğu'nun ve arkadaşlarının görev verdiği Sendika Ge-

günün yazısı

Kemal SÜLKER

"Keyfi yönetim"

günün yazısı

Kemal SÜLKER

Yanlış birleştirme ve acı ürünleri

Gerçekler saklanamaz

nel Merkez kadrosunu ortadan kaldıracaktı. Sırası gelince Kimya-İş ilkelere bağlı işyeri sendika temsilcilerini ve baş temsilcilerini değiştirecekti. Vakti gelince atama yerine "seçim"i tercih edecek ve demokratik kurallara "bağlılığını" gösterecekti. Fakat işler, hiç de riya görülmeye, masa başında ahkâm keserek, kağıt üstünde gemi yüzdürmeye kalkışarak yürütülemeyecekti. Nitekim "işyerlerinde temsilci seçiyorum" havası ile bazı işyerlerinde atamalar başladı. Üç fabrikasının temsilcilerini kaldırdı: Roche, Gripin ve Marshall." (Sendika Temsilcileri, Vatandaş, 19 Eylül 1977)

Ancak, bundan sonra yapılan seçimler, yine eski temsilciler kazanmışlardı. Gerçekten de Sülker'in anlattığı gibi bu durum Kılınç'ın demokrasise hiç alışkın olmayan kafasını attırması. Sülker şöyle devam ediyor:

"Nasıl olurdu bu? Kendisinin karşı olduğu kişileri işçiler yeniden nasıl temsilci seçerlerdi? Hemen işverene yazı gönderdi: Sendika temsilcilerinin temsilcilikleri kaldırılmıştır, diye... Sonra da seçimlerde az oy alıp yedekte kalanları temsilci olarak tayin etti. Ama işçiler, oy haklarına sahip çıkmasını öğrenmiş, oy'un önemini kavramış ve oyuna gelmemeyi bilmişlerdi. İşçiler hemen imza toplayarak Mehmet Kılınç'ın çevirmeye istediği işleri DISK'e bildirdiler. Ama yeni temsilci seçiminde görülen işyeri işçilerinin bilinçli tavırına karşı Mehmet Kılınç yönetiminin politikası şu oldu: İşyerlerini temsilcisi bırakmadı. Yani Tüzüğü'nün 30. maddesini hiçe saymak. Bu keyfi yönetim, yeni marifetlere hazırlanıyordu." (Aynı yazı)

SOSYAL-İŞ VE KERAMİK-İŞ ÖRNEKLERİ

Sülker'in yaklaşımında "duygusal" hiç bir yan yok. Bu nedenle tepkileri yalnızca Kılınç ve çevresinin yaptıkları değil, DISK'in içindeki tüm anti demokratik, ilke dışı uygulamalara ilişkin.

Keramik-İş'in tasfiye edilmesi amacıyla yönelik olarak İzmir'de "Beton-İş" adlı bir sendikadan kurulduğunu da şöyle değerlendiriyor:

"DISK sendikaları arasında Beton-İş'in temsil etmekte olduğu işkolunda kurulu ve DISK üyesi Keramik-İş sendikası vardır. Bu sendikadan yöneticileri arasında TIP'li olduğunu öğrendiğim arkadaşlar da bulunuyor. Acaba, DISK genel başkanı, aylarca önce Keramik-İş yöneticilerinin ölümüne önemle mi kafasını planlamış ve bunu gerçekleştirme mi DISK'e katıldığı böyle bir ön plan sonucu mudur?" (Sevinelim mi, Üzülelim mi?, Vatandaş 6 Eylül 1977)

DISK yöneticilerinin Sosyal-İş'i eritmeye, yok etmeye yönelik planları ve bu planların bir adımı olan "birleştirme" kararının Sosyal-İş genel kurulunda ele alınışı sırasında Sülker şunları yazıyor:

"Sosyal-İş Sendikası, tüzel kişiliklerinin eritilmesini, yöneticilerinin sendikacılık yaşamalarının sona erdirilmesini, DISK'in yürürlükteki Anatazıdığı aykırı olarak verdiği 'yok etme' kararını her halde onaylamayacaktır." (Sosyal-İş'in Genel Kurulu, Vatandaş, 7 Ağustos 1977)

Sülker, bütün bunların yanı sıra, Turizm-İş sendikasının fiilen tasfiyesini ve buna yönelik girişimleri de özetliyor:

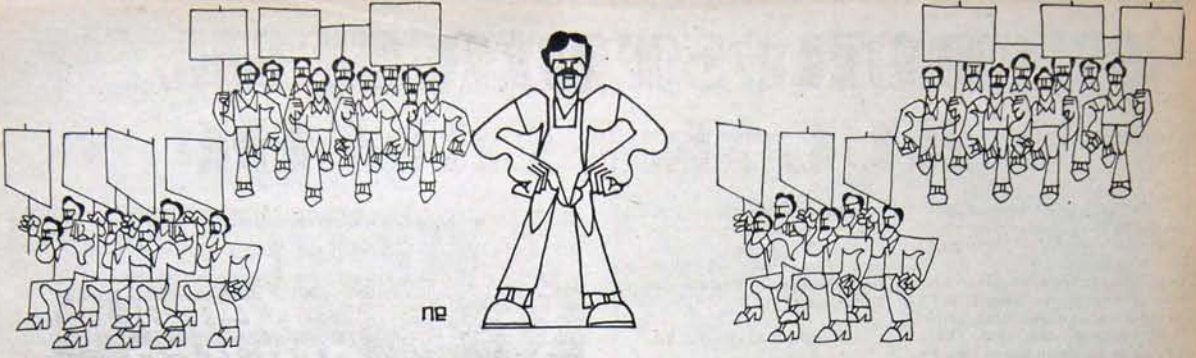
"DISK'in beşinci genel kurulundan önce yeniden TIP kuruldu. Turgut Gökçere, Dinçer Doğu, Özcan Kesgeç arkadaşlar bu partide kurucu oldular. Parti Genel Başkanlığına da Behice Boran getirildi. İşte bu gelişmeden sonra DISK genel başkanı sıra ile Gökçere'yi, Dinçer'i, son olarak da Kesgeç'i DISK'ten uzaklaştırmanın politikasını uyguladı." (Aynı yazı)

Örneklerden bazıları bunlar. Kimileri belki de yine sızalanacaklar: "Şimdi şu varken, bu varken, UDC varken sırası mı, önemli mi?" Sızlanırsınlar, ama Sülker'in dediği gibi "yere çakılmaya" da hazırlanırsınlar.

YURUYUŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihat SARGIN • Genel Yayın Yönetmeni: Osman SAKALSIZ • Yazı İşleri Müdürü: Metin ÇALHAĞLU • Teknik Sekreter: Bülent ARTANLI • YÖNETİM: Korum Sok. 15/8 Katlıy - ANKARA. Tel: 17 45 81 • İSTANBUL BÜROSU: Piyasacı Cd. 21/1 Çemberlitaş İSTANBUL. Tel: 26 35 67 • ABONE KOŞULLARI: Yıllık: 200 TL, 6 Aylık: 100 TL, Posta Celdi: YURUYUŞ Dergisi 100234 • İLAN KOŞULLARI: Arka Kapak (Renkli): 15 000 TL, Arka Kapak (Siyah Beyaz): 12 000 TL. İÇ sayfalarda süren satım: 40 TL. Yayın İlanları % 50 indirimlidir. • BASKI: Daily News Web-Ofset Teslim

CİDDİYET GEREK

Behice BORAN

Emperyalizme ve faşizme karşı iş ve gücürbirliği gereği yıllardan beri tekrarlanır durur. Milliyetçi Cephe'nin 2. kez iktidara gelinden beri bu konu üzerinde daha da durulmaya başlandı. Çeşitli illerde, ilçelerde demokratik kitle örgütleriyle kimi partiler temsilcilerinin toplantılar yaparak ortak eylemlerini düzenleme üzerinde görüşükleri de biliniyor. Bunlar genelinde olumlu gelişmeler olmakla beraber, somutunda olumsuz yanları da içeriyor.

Faşizm tehlikesi son derece güncel, ivedi, dirimsel bir sorun. Hafife alınmaya, savsaklanmaya asla tahammülü olmayan bir sorun. Bir yandan saldırılar, cinayetler, terörist girişimler, komando ve polis baskıları, grev ertelemeleri ve lokavt ilanları, öte yandan demokratik hak ve özgürlükleri daha da daraltma, yok etme doğrultusunda yasa hazırlıkları tırmandırılarak sürdürülüyor. Türkiye adım adım tam boy açık faşizme doğru itiliyor.

Bunun sorumlusu sadece Milliyetçi Cephe koalisyonu ve iktidarı değil. Onlar araç; asıl sorumlu büyük sermaye sınıfı ve işbirlikçisi olduğu emperyalizm. Faşizmin kaynağı yapısal ve sınıfsal. Faşizmi gereletecek ve alt edecek güç de sınıfsaldır: İşçi sınıfı ve müttefik köylü/kentli kol ve kafa emekçisi katmanlar. Emperyalizme ve faşizme karşı iş ve gücürbirliği sorunu, özünde, bu işçi/emekçi sınıf ve katmanların örgütlü, birleşik bir güce dönüşmesi sorunudur. Başarılması gereken iş budur. Tüm girişimlerin, anlaşmaların, ortak eylem düzenlemelerin hedefi bu olmak zorundadır. Faşizmi gereletmenin ve yok etmenin başka yolu, yöntemi yoktur. Bu gerçek açık seçik kavranmadıkça, bu anlayışla hareket edilmedikçe, bilmem kaç örgüt ve kuruluş katıldığı kalabalık toplantılar ve altında düzenlerle derneğin izması bulunan bildiriler gösterişçi davranışlar olmaktan öteye gitmez, emperyalizme ve faşizme karşı bir ağırlık oluşturamaz.

Bugünkü duruma baktığımız zaman, sözünü ettiğimiz gerçeğin tüm ilgili taraflarca gereği gibi kavrandığı ve ona göre hareket edildiği söylenemez. Üst düzeyde toplantı önerileri, genel, soyut cephe çağruları; bu çağrılara "katılma bildirileri" yayınlama girişimleri hâlâ revaçta. Bu düzeylerde bir sürü gidip gelmeler, toplantılar, demeçler, yayınlar... Ama işçi/emekçi kitlelerin bilinçli, örgütlü birleşik bir güce dönüşürülmesi konusunda ne yapılıyor? Veya, bu yapılanlar bu amaca hizmet ediyor mu? soruları pek sorulmuyor gibi.

İş ve gücürbirliği konusunda bu eleştirdiğimiz türden davranışlar 1970 öncesi çok görüldü, hatta yalnızca bu tür davranışlar vardı diyebiliriz. Çeşitli dernekler türemişti. Yayınlanan ortak bildirilerin altında bunlar uzun listeler oluşturuyorlar, düzenlenen ortak mitinglerde parkalka sayılabilecek kadar az kişilerin taşdıkları dernek pankartlarıyla boy gösteriyorlardı. Bu iki halin dışında, varlıkları neydi, güçleri neydi, faaliyetleri neydi? Bunların biraraya gelmesiyle emperyalizme ve faşizme karşı gerçek, etkin bir iş ve

güçürbirliği oluşturulduğu elbette söylenemezdi.

Şimdi de benzeri bir oluşumun boy attığını gözliyoruz. Oysa örgütlerin önemi kitleleri harekete geçirebilmek için araçları, manivelaları olabilmelerindedir. Bu işlevi yerine getirebildikleri ölçüde siyasal ve siyasal olmayan örgütlerin, kuruluşların önemi ve yararı vardır; aksi halde onların biraraya gelmeleri, kararlar almaları, bildiriler yayınlamaları toplumsal güç içerdiğinden yoksun biçimsel davranışlar olmaktan öteye gitmez.

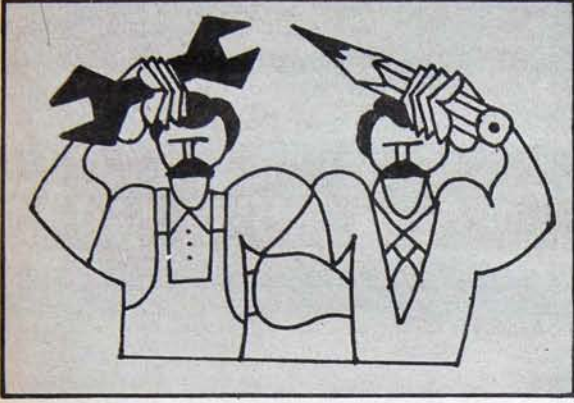
Kitleleri örgütlü birleşik bir güce dönüştürmekte, emperyalizme ve faşizme karşı mücadeleye sokmakta iş ve gücürbirliği etmektedir söz konusu olan. Bu amaca yönelik olmak, bu amacı gerçekleştirilmeye çalışılmak şartıyla ancak, çeşitli örgüt ve kuruluşların biraraya gelmesi bir anlam ve önem taşır. Böyle bir amaçla ve onu gerçekleştirmek için biraraya gelen örgüt ve kuruluşlar bu girişim ve çalışmalarında kendi örgütsel farklarını, özelliklerini ileri sürmezler, sürmemelidirler. Ayıran değil, birleştiren noktalar üzerinde durulur ve o noktalar üzerinde birleşik çalışma ve eylem sürdürülür. Ortak bir eylem kararlaştırıldığında, üzerinde anlaşmaya varılmış görüşler açıklanır, sloganlar kullanılır. Bu ortak eylemler -kapalı salon toplantısı, miting, yürüyüş vb.- her örgüt ve kuruluşun kendisini diğerlerinden ayıran sloganları bağıracağı, görüşleri, çizgiyi açıklayacağı fırsatlar değildir. Zira ortak eylemlerin amacı, katılan her örgüt ve kuruluşun kendisini göstermesi, öne çıkarması, kendi propagandasını yapması değildir. Anti-emperyalist ve anti-faşist birliğe, dayanışmaya ters düştüğünden bu çeşit davranışlardan kesinlikle kaçınmak gerekir. Amaç, ortak eylemlere mümkün olan en geniş kitleyi katmak ve onu temel ortak hedefler etrafında örgütlü birleşik güç haline dönüştürmeye çalışmaktır. Bunun için de, eyleme katılan örgüt ve kuruluşlar belirtilecek beraber, bunların emperyalizme ve faşizme karşı mücadelede birleştikleri temel görüşler, hedefler, yöntemler ve sloganlar sergilenir; ayırışım değil, birlik ve beraberlik vurgulanır.

Böyle davranmak, birleşik hareket katılan örgüt ve kuruluşların kendi programlarından, görüşlerinden, sloganlarından toptan vazgeçmeleri, bir pota içinde erimeleri anılanma gelmez. Her biri örgütsel ve ideolojik bağımsızlığını sürdürür. Kendi örgütsel çalışmalarında kendi politik çizgisini işler, yayar; kendi kitle tabanını örgütlemeye uğraşır. Bu örgüt ve kuruluşlar kendi aralarında tartışabilir, eleştirilerde de bulunabilirler. Ama emperyalizme ve faşizme karşı işbirliği ve dayanışma için ortak eylemler yürütmek söz konusu olduğunda ayırışım, ideolojik özgünlükler değil, mutabakatlar, birliktelikler, uyumluluklar ön plana çıkar.

Emperyalizme ve faşizme karşı sınıfsal ve kitlesel mücadele çok ciddi bir iştir. Bu ciddi iş gereken ciddiyetle ele alınmalıdır. Örgütsel ve grupsal bencilik, gözalıcı gösterişler, biçimsel düzeyde kalmaya mahkum davranışlar işin ciddiyetiyle bağdaşmaz.

İŞÇİ SINIFINA VE DEMOKRATİK GÜÇLERE

GÖZDAĞI VEREMEZLER

Geçtiğimiz hafta Türkiye'de bütün dikkatler yine ekonomik sorunlarımızın üzerine toplandı. Beklenen devalüasyon kararı, yine kamufler bir biçimde olsa, Çarşamba günü İkinci Milliyetçi Cephe'nin Maliye Bakanı tarafından açıklanmıştır. Türk Lirasının değerini ABD dolarına göre yüzde 10, Alman markasına göre yüzde 8,4, Fransız frangına göre yüzde 9,3 düşüren devalüasyon kararı, İkinci MC'nin amaçları konusunda ilerici güçler tarafından yapılan yorumları bir kez daha doğrulamıştır. İkinci MC iktidarı, emekçi sınıf ve tabakalara karşı emperyalizmin, büyük tekellerin ve büyük toprak sahiplerinin çıkarlarını ve isteklerini gerçekleştirmek için kurulduğunu, ekonomik önlemlerini devalüasyon kararıyla bağlayarak tam olarak sergilemiştir.

Ancak İkinci MC bu devalüasyon kararıyla bile emperyalizmin ve büyük sermayenin isteklerini yeterince karşılayabilmiş değildir. Emperyalizmin ve tekellerin sözcüleri, herşeyden önce devalüasyon kararının gecikmişliğinden ve etkisizleşmiş olmasından yakınmaktadır.

Büyük tekeller, devalüasyon kararının açıklanmasının gecikmesinden dolayı, devalüasyondan kendileri için beklenen yararların şimdiden azaldığını açıklamaktadırlar. Bunun da ötesinde, devalüasyon oranı ne uluslararası maliye kuruluşlarının ne de yerli büyük sermayenin ihtiyaçlarını yerine getirmeye yetmektedir. İkinci MC iktidarı, saygınlık hesapları yüzünden, yüksek oranlı bir devalüasyonu bir defada ve açıkça yapma cesaretini göstermemiştir. Fakat hem bütün dünyanın mali çevreleri, hem de Türkiye'deki bütün konunun ilgilileri, yakın zamanlarda gelecek yeni "kur ayarlamaları"yla, istenen yüksek orana ulaşacağını bilmektedirler.

YENİ TALEPLER, YENİ BASKILAR

Devalüasyon kararının açıklanması büyük sermayenin daha yeni isteklerinin dile getirilmesi için de bir vesile olmuştur. Devalüasyon kararı üzerine çeşitli yayın organlarında görüşlerini açıklayan

büyük sermaye lardan şimdi sıranın yeni vergilerin konmasına geldiğini belirtmişlerdir. Daha farklı bir deyişle, bugüne kadar İkinci MC tarafından alınan önlemlerin amacına ulaşması için, emekçi kitlelerin daha yüksek bir tasarruf oranına zorlanması istenmektedir. Bu istek, IMF tarafından açıkça "ücretlerin dondurulması" olarak formüle edilmiştir. Türkiye içinde ise değişik kelimelere bürünmektedir. İkinci MC iktidarı, toplumsal tabanın hızla daralması karşısında "ücretlerin dondurulması" vb. gibi önlemleri en yumuşak bir biçimde telaffuz etmeye çalışmaktadır. Ancak işçi sınıfının, emekçi kitlelerin, tüm anti-faşist güçlerin ısrarla mücadelesi olmaksızın, İkinci MC'nin yeni ekonomik saldırılardan çekinmeyeceği ortadadır.

Büyük sermayenin yeni taleplerinin yeni baskı önerileriyle bir arada geldiği görülmektedir. Bunun ilk açık belirtisi, hükümetin bir "islahat tedbirleri" paketi üzerinde çalıştığının Demirel tarafından açıklanması olmuştur. İktidarı, ekonomik önlemlere karşı geniş kitlelerin biriken tepkisine ve faşist turnanışa karşı yükselen demokratik direnişe, sahte bir disiplin görüntüsüyle gözdağı vermek istemektedir. Bu arada ekonomik bunalmışlığın yükünü, eskisinden daha büyük oranlarda, küçük esnaf ve zanaatkara, küçük ve orta sermayedarlara yıkılmasın için önlemlerin düşünüldüğü anlaşılmaktadır.

Büyük sermayeden gelen baskı önerilerinin ulaştığı boyutları, yıllarca işçi sınıfının sendikalar hareketini büyük sermayenin çıkarları doğrultusunda sapırtma görevini en üst düzeyde yerine getirmiş

bir Tunç'un bile, dokunulmazlığının kaldırılarak yargılanmak istenmesi göstermiştir. Bu girişimlerin amacı, İkinci MC'nin baskı ve saldırılarının işçi sınıfının hedef aldığı ve alacağını hissettirmek.

SIRA TRT'YE GELDİ Mİ?

İkinci MC'nin icraatında öncelikli sıraya yasal görünümü baskı ve terör önlemlerinin geldiğinin başka bir kanıtı da, TRT Genel Müdürü Bekir Cengiz Taşer'in bir Bakanlar Kurulu kararnameyle görevinden alınmak istenmesi olmuştur. Bu kararnamenin sonucu henüz belli değildir. Fakat Milliyetçi Cephe'nin üç kolunun da haftalardır TRT yayınlarına yaptıkları saldırılar, İkinci MC'nin bu alanda tasarladığı operasyonunun boyutlarını tahmin etmeyi kolaylaştırmaktadır. Sıra TRT'ye gelmiş gözükmektedir.

Böylece Demirel'in, Gazeteciler Cemiyeti'nin hükümet üyelerine verdiği tokteyde, önem verilen bir gerici basın yazmasına söylediği: "Tedbirlerden sonra artık köşeyi döndüm" sözünün anlamı daha iyi anlaşılacaktır. İkinci MC, büyük sermaye için "zorunlu" ekonomik önlemlerden sonra yasal görünümü ve fiili önlemlerle demokratik güçlere karşı geniş bir saldırıya geçmeyi, daha ilk günden planlayarak kurulumuştur.

İŞÇİ SINIFI VE DEMOKRATİK GÜÇLER BU PLANI BOZACAKTIR

Bu plan bozulmak zorundadır ve bozulacaktır. İkinci Milliyetçi Cephe'ye

SAĞMALCILAR SILAHLAR

Geçtiğimiz günlerde İstanbul'daki Sağmalcılar Cezaevinde komandoların çirkin istemleri sonucu baş gösteren silahlı çatışma, ilerici, demokrat ve sosyalistlerin yoğunlaşan faşizan baskılar sonucu, dışarda olduğu gibi hapishanelerde de can güvenliğinden ne denli yoksun olduğunu gösterdi. Öte yandan olaya neden oldukları gerekçesiyle, yurtsever tutukularla birlikte sürgün edilen komandoların Cezaevi Savcısına "komünist savcı, bizi nasıl sürgün edersen, sen bizim iktidarda olduğumuzu bilmiyorsun musun, seni bir kez Taksim'de dövüdü, uslanmadın mı, artık haddini bildireceğiz" yollu tehditleri, anlaşılabilir şekilde geçiliyor. Ve "artık talebe öldürmeyeceğiz, onlar da bizim gibi bu halkın çocuğu, artık mücadele savcı ve hakimlere yönelik olacaktır. Artık savcı ve hakim öldürecekiz." şeklindeki konuşmalarına 18 Eylül 1977 günü cezaevi bahçesinde bütün gazteçler, polis yetkilileri ve askeri görevliler tanık olurken, bu konuşmalar unutulacak mı? Sonra, cezaevinde yapılan aramada silah bulunmaması da düşündürücü.

ÇİRKİN İSTEKLER

Edindiğimiz bilgilere göre cezaevindeki çatışma komandoların, adı mahkumlar tarafından kullanılan bir erkek

köseyi dönme olanağı verilmeyecektir. Bunun için demokratik güçler Milliyetçi Cephe'ye karşı gündelik tepkileri ve protestoları aşan mücadele yöntemlerini kullanmadılar. Sosyal demokrat yöneticilerin, geniş kitlelerin İkinci MC karşı-sındaki sadece gündelik hoşnutsuzluklarını değerlendirilmeyi amaçlayan ve sözlü demecilerinden ötesine geçemeyen muhalefeti, işçi sınıfının ve emekçilerin tepkisini çekmektedir. CHP yönetiminin politikası, CHP içindeki ve onun yanındaki ilerici tarafından eleştirilmektedir. Bu eleştiriler, günümüz koşullarının kaçınılmaz sonucudurlar.

İkinci Milliyetçi Cephe'nin ekonomik politikası, faşist güçlere karşı geniş bir eylem birliğinin gerçekleştirilmesi için gereken koşulları olgunlaştırmaktadır.

Bu politika, çok çeşitli ve değişik eğilimlerden örgüt ve kuruluşlar tavrı almaya zorlamıştır ve zorlamaktadır. Bu gelişme demokratik güçler tarafından değerlendirilebildiği ölçüde, İkinci MC'nin geçici manevralarla ekonomik yıkımın etkisini kitlelerin bilincinden uzaklaştırması önenebilir. İkinci MC'nin "bir parnak bal" politikası başarısızlığa mahkum edilebilir. Bunun için, ilerici güçlerin geniş emekçi kitleleri, MC'nin politikasından zarar gören en geniş toplum kesimlerini birleştiren ortak talepler üzerinde mücadeleyi genişletmeleri zorunludur. Böylece emperyalizme, büyük sermayeye ve faşizme karşı en geniş toplumsal ittifakların geliştirilmesine doğru önemli adımlar atılmış olacaktır.

CEZAEVİNDE KONUŞAN VE KOMANDO TEHDİTLERİ

çocuğu yanlarına istemeleriyle başlamıştır. Ziyaret sırasında ilerici, yurtsever tutukluların hanım ziyaretçilerine karşı komandoların takindükleri çirkin tavırların da çatışmaya yol açan nedenlerden biri olduğu bildirilmektedir. Çatışmanın başladığı 17 Eylül gecesi karışıklı silahlar kullanıldı. Silahların patlamasıyla birlikte jandarma ve polis de hapishanede isyan çıktığını öne sürerek özellikle ilericilere karşı göz yaşartıcı bomba ve malkınel tüfek ateşleriyle saldırıya geçti. Sabaha kadar süren çatışma sırasında bir jandarma eri gazetecilere sadece kendilerinin "on bine yakın mermi kullandıklarını" söylüyordu. Ancak dört kişinin dışında yaralanan olmadı. Onların tedavisini yaptı. Cezaevine ancak ertesi gün öğleye doğru girilebiliyordu. Polis başlarında Ekipler Amir Uğur Gür olduğu halde, gaz maskeleri ve çelik yeleklerle donanarak hazırlıklarını yaptılar. İfaiye de cezaevi bahçesine sokuldu. Her şey cezaevi içine yapılacak bir baskına göre düzenlenmişti. Fakat cezaevi savcısı Tefik Özkan'ın yerinde kararları beklenilebilir bir katliamı önledi. Cezaevine silahlı polisi sokmayarak, tutukluların başka cezaevine nakli sırasında her hangi bir olay meydana gelmesini önledi. Önce ilerici ve yurtsever tutuklular cezaevi arabalarına bindirildiler. Sayılan 50'yi bulan bu gençler, dik bağı ve kararı bir

şekilde cezaevi arabalarına binerken, "Jandarma biz sosyalistiz" marşını hep bir ağızdan seslendiler. Bu marşa karşı polisin tedirginliği görülürken, jandarmalar ilgilie dinliyorlardı.

YASALAR İŞLETİLMELİ

Daha sonra cezaevi arabalarına bindirilen 46 komando cezaevi kapısından çıkarken, önce gazetecilere sövmeye başladılar. Görevli jandarmaların kollar arasından tekme savurmaya da kalkışanlar oldu. Sonra gazetecilere sözlümona arabaların üst penceresinden görüşmeye başladılar. Bu delklerden savci ve hakimlere tehdit yağdıran komandolar polis ve jandarmadan hiç bir tepki görmediler.

Faşizmin adım adım kurulmasına başladığı günümüz Türkiye'sinde, çoğunluğu 15-18 yaşlarında gençlerden oluşan komando denen çapulcuların konuşmaları ve bunlara karşı takinlatın tavır gösteren ilginç. Yasalar bu çapulculara karşı işletilmediği ölçüde, faşizm gelişecek.

Faşizme karşı mücadele ise örgütlü olmak zorunda. Hayat pahalılığının giderek artışı, devlasyon, işsizlik ve siyasal cinayetlerle birlikte tüm demokratik hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması girişimlerine karşı mücadeleden de ayrı değil. Bu mücadele örgütleniyor.

Yeni Moda: "Zararsız" CHP eleştiriciliği

Türkiye'de ilerici basında "toptancı" bir anlayışın hüküm sürmekte olduğu görülüyor. Toptancılık şurasda: Bir dönem belirli bir konuda susmak gerektiğine inanıyorlar. Hepsi susuyor. Sonra belirli bir konuyu eleştirmeye karar veriyorlar. Hepsi eleştiriye başlıyor. Hepsi aynı eleştiriyi yapıyor. Örgütlü değil, ama eleştiri ve suskunluklarında belirli bir senkron olduğuna kuşku yok. Ayrıca, gerek suskunluklarında, gerekse eleştirilerinde belirli bir dar çerçeveyi aşamadıklarına da kuşku yok.

1977 seçimlerinden önce CHP konusunda tam bir suskunluk gösterdiler. "Rahme düşmüş ceninler aşkına" CHP'nin eleştirilmesinin ricasına uydu. Ama suskunluklarının gerekçesi haklı değildi. Susunca, CHP'nin iktidar olacağını sanıyorlardı.

Bugün de eleştirince iktidar olacağını sanıyorlar. Ne eleştiri, ne de suskunluğun, haklı temellere dayanmadıkça partileri bir adım ileri götürmeyeceğini unutuyorlar. Suskunluk da eleştiri de ancak gerçekçi temellerden hareket edildiği sürece etkinlik kazanır. Bunu unutuyorlar.

Bugün CHP bol bol eleştiriliyor. Ama yalnızca sözde CHP eleştirisi yapıyor. Dün susarak sözde CHP destekçiliği yapıldığı gibi, bugün de eleştirerek sözde CHP uyarıcılığı yapıyor.

Örnekleri ortada: CHP lideri Ecevit "demokratik kitle eylemleri için mevsimin uygun olmadığını" söyledi. Bunu eleştiren çıktı mı? Eleştirisinde bu noktadan hareket eden çıktı mı?

CHP lideri, tekelleri, büyük sermayeyi kollamak için tüm kötülükleri "aracıya istifçiyeye" yıkmak, bunlarla sınırlamak istiyor. CHP eleştirmenlerinden biri olsun enflasyon ve bunalmı büyük sermaye arasındaki ilişkiyi kurarak bu açıdan CHP'yi eleştirdi mi?

CHP lideri, MC'nin ekonomik tedbirlerinin "araçlara ve istifçilere" yaradığını söyledi. Bir tek kişi kalkıp da bu tedbirlerin özünde büyük sermayeye yarayan tedbirler olduğunu söyledi mi? CHP'yi bu açıdan eleştirdi mi?

CHP lideri Türkiye'nin gelişmesinden yana olan "yeni sosyal güçler" tanımını yaptı. "Yeni sosyal güçler" arasına işçi sınıfını da büyük sanayi burjuvazisini de soktu. Bunların çıkarlarının hiç bir dönemde uzlaşamayacağını bir tek kişi söyledi mi? CHP'yi bu açıdan eleştirdi mi?

CHP, "eylemsizlikle", "üzere ölü toprağı serpilmiş olmakla" suçlanıyor. Doğru, ama neden? Nedenini Ecevit açıklamadı mı? CHP lideri, Türkiye'de bazı hakların bu hakları talep edenlerin mücadelesi olmadan üstten verildiğini söylemedi mi? Eylemsizliğin, suçsuzluğun, avutmacanın asıl nedeni bu değil mi? Bir tek kişi kalkıp da CHP'nin eylemsizliğini bu açıdan eleştirdi mi?

CHP eleştirilir. Ama eleştirilmek için eleştirilmez. Eleştirilerin gerçek kaynağı saklanarak eleştiri yapılamaz. Böyle eleştirilerin yararı ve etkinliği olmaz. Böyle eleştiriler, eleştiri silahını güdükleştirir. Eleştiri yapılan kuruluşun tabanına yol göstermez.

İnsanlar CHP'li olabilir. Ama ne kendi başına suskunlukla, ne de kendi başına eleştiri ile iyi bir CHP'li olunmaz. İyi bir CHP'li olmak için, eleştirilen "eylemsizliğin", "ölü toprağının" kaynağına gitmek gerekli. Bu yapılmadıkça yapılan eleştiriler de inandırıcı olmaz. Etkili olmaz.

Bu şehri İstanbul ki

Çocuklara ezberletilen bir şarkı vardır: "bir köy var uzakta, gitmesek de, o köy bizim köyümüzdür" diye sürer gider bu şarkı. İstanbul'da Topkapı surlarını aşır bir tepenin üzerindeki "sosyal meskenleri" görünce hemen bu şarkı gelir akla. Burada yaşayanlar, bölgelerini "unutulmuş şehir" diye tanımlıyorlar. Toz toprak içindeki bu emekçi semti, tepenin üzerinde bir "dikilitaş" yağınını andırıyor.

Gerçekten de "unutulmuş" sosyal meskenler ve orada yaşayan emekçiler. Üstüste yığılı gecekondular andran görünümü ile gerçi yağmurda karda kışta ba sokacak bir yuva, ama bundan öte "olumlu" yanı yok sosyal meskenlerin.

Sosyal meskenliler, sorunlarını öğrenmek isteyen YURUYUŞ muhabeirine önce şunu söylüyorlar: "Söylenecek o kadar çok şey var ki... Hangi birinden başlasak?"

Gerçekten de saymakla bitmiyor sosyal meskenlilerin sorunları. Bir kez semtin yerleşime açılışından bu yana doğru dürüst, geçit veren, çamursuz bir yolu yok. Susuzluk ise, ayrı bir derd. Kanalizasyon yok. Yüzlerce metre ötede ki bir dere den su taşıyor. Bunu artık kanaksamışlar, olgana işler arasında sayıyorlar.

Elektrik vb. gibi temel ihtiyaçların yokluğunun yanısıra bir de ekme derdi var sosyal meskenlilerin. Ekme bile buluyorlar.

Sosyal meskenli emekçilerin çoğunluğu, çalışmaya çocukluklarında başlamışlar. Bu nedenle tam yaşayamamışlar çocukluklarını. Ancak yine de çocuklarının oynayabileceği temiz geniş bir alan özlemlerindedir. Toz toprak içinde bina aralarında, pislik ortasında oynayan çocukları görünce sosyal meskenlilere hak veriyor insan. Ancak sosyal meskenliler, yolun, suyun, elektriğin ve kanalizasyonun olmadığı bir yerde çocuklarını oynatabacak temiz bir yer bulamamasından nispeten daha az şikayetçiler.

Emekçi semtlerinin bir çoğunda olduğu gibi, faşistler ve faşist ideoloji burada da dikiliş tutturamamış. Gerçi bilinçli insanlar sosyal meskenliler, ancak bu bilinçlerini geliştirecek ve yansıtabilecek bir örgütten yoksunlar. Bu örgütsüzlük nedeniyle, pırl pırl gençler, emekçiler, vakitlerini kahve köşelerinde geçirmek zorunda kalıyorlar. Bilardo, okey kumar vb.

Gerçekle, burjuvazinin, egemen sınıfların alabildiğine yararlandıkları bir durum bu. Büyük bir potansiyel taşıyan emekçi semtlerinde, emekçi halkın bilinç ve kültürünü geliştirecek dernekler, okuma odaları, kültürel çalışmaların baştan engellenmeye uğruyor. İstiyorlar ki, emekçi çocukların bilinci ve direnci daha baştan kahve köşelerinde, seks günlerinde, macera romanlarında içki şişelerinde törpülenip gitsin. Sonunda onlar da düzenin birer robotu haline gelirler.

Ancak sosyal meskenlerde örgütlenmeye doğru luza gelişme bir bilinç de var. Yöre halkının özel sorunlarından hareketle ükenin, tüm emekçi halkın sorunlarının görüldüğü, tartışıldığı demokratik bir örgütlenme biçimi germinin zorunluluğunu anlıyor artık sosyal meskenli emekçiler.

İSTANBUL'DA TİFO SALGINI

Yaz sıcaklarının artmasıyla birlikte, salgın hastalıklar da giderek halkı daha çok tehdit eder hale gelmiştir. Ülkenin çeşitli yörelerinde halkı tehdit eden koleraların yanısıra İstanbul'un başına bela olan hastalıklardan biri de tifo. İlk kez Bakırköy Kocasinan semtine görülmeye başlayan tifo vakaları yayılıyor. Gençlerde sözü edilen semtte bir genç kız tifodan öldü.

Elbette nedenlerin başında yıllardır bir türlü çözülemeyen çöp, kanalizasyon ve su sorunları geliyor. Bu sorunlara bu güne kadar en küçük bir çözüm getirilemeyen, dolayısıyla da salgın ve bulacağı hastalıkların en çok görüldüğü semtler, hiç kuşkusuz işçi ve emekçi semtleri. 1970 yılındaki ünlü Kolera salgını da bir

emekçi semti olan Sağmalcılar'ı kasıp kavurmuştu.

Bakırköy dolaylarında yaygın olarak görülen bağırsak enfeksiyonları ve Tifo halkı tehdit ediyor. Özellikle Tifo kuşkusunu duyan hastaların sayısı giderek artıyor.

Hastalığın hüküm sürdüğü bölgelere kısa bir göz atmak, nedenleri apaçık ortaya koyuyor. Çocuklar, ortada sererepe duran çöplerin içinde oynuyorlar. Çeşmelerden akan sulara kanalizasyon sularını karıştırmak söylemeye bile gerek yok.

Ancak emekçi halkın derdleri, hastalıklara böylesine açık koşullarda yaşamaları ile bitmiyor. Alman tedbirler de emekçi halka göre almıyor. Güya aşılarla çalışmaları var. Ama alabildiğine bir başbozukluk içinde. Aşır olan emekçilerin için birinden çıkarılıp öbürüne "fabrikasyon usulü" sokulduğundan, işin ciddi tutulmadığından yakınıyorlar. Suların kirli kirlilikten söz etmiştik. Bazı ilgililer tıkanık kanalizasyon borularından bahsediyorlar. Tıkanık kanalizasyon borularının hemen altında ise su borularının geçiyor. Kanalizasyon sızıntıları, rahatça suya karışıyor böylece. Sulardaki klor yetersizliği ise bölgedeki halkın başlıca şikayetlerinden biri.

Nedense hep böyle olur. Ne tifo, ne Kolera, nedense hiç Şişli'de, Nişantaşı'nda başlamaz. Hep emekçi semtlerinde başlar, hem emekçileri, onların çocuklarını kirer geçirir. Şimdi İstanbul'un Bakırköy Kocasinan semti de böyle bir tehdit altında. Buna karşılık, alınan hiç bir ciddi tedbir yok.

NEZİH DURAL'DAKİ KERAMET

Lockheed skandalının ünlü ismi Nezir dural, İstanbul'da Küçük Bebek'de bir kaçak inşaat yaptırmış. Belediye kaçak inşaatı yıktırılması kararını alıyor. Ancak Beşiktaş Belediye İmar Şefi Günöz Ceyhan'un elinde hiç bir yıkım aracı yoktur. Bu nedenle yıkım gerçekleştirilemiyor.

İlginc gelişmeler de bundan sonra başlıyor. İstanbul belediyesi müfettişleri, Dural'a, uğraşacakları yerde arsaçılık yüzünden yıkımı gerçekleştiremeyen Ceyhan'a karşı savaş açıyorlar. Oysa Beşiktaş Belediyesi bir tek yıkım aracı ve bir tek yıkım elemanına bile sahip değildir. Balık'ta küçük bir ekip ve bazı yikim araçları var. Ancak, yazışmaların

uzaması ve gerekli izin çıkarılamaması yüzünden bunlar da kullanılmıyor.

Küçük Bebek'te, Nezir Dural'ın 3.5 milyona sahip olduğu bir arsa üzerinde inşa ettirdiği binanın katlarından biri, kaçak olarak inşa edilmiş. Kaçak olduğunun teabiti üzerine bina mühürlenmiş. Ancak buna rağmen inşaatı devam edilmiş. İmar Şefi Günöz Ceyhan da yıkım kararını çıkartmış. Ancak yukarıda sözü edilen yetersizlikler nedeniyle yıkım ger-

çekleştirilememiş.

Bu olaydan İstanbul Belediye başkanını İsvan'ın haberdar olup olmadığı bilinmiyor. Ancak olay, kodamanlara dış geçiremeyen bazı müfettişlerin, kısa yoldan kimi hedef seçtiklerini açıkça gösteriyor. İstanbul Belediyesi teftiş kurulu üyeleri asalıklılıklarını şimdi de "doğru alışverişte görsün" kabilinden, görevini yapmaya çalışan insanlara saldırarak sürdürüyorlar.

Kağıt zammı ve kitap düşmanlığı

İkinci MC'nin "ekonomik tedbirler" paranasını altında patronların istediği zamları yapması, dargelirli ve yoksul halkın belini büktü. Petrol ürünlerine, demir, çimento, PTT ve ulaşım hizmetlerine yapılan zamlar fiyat artışlarını büyük bir hızla körükledi. Zamların ardından hemen bütün malların fiyatlarında inanılmaz bir hızla artışlar olmasına başlandı.

Bütün bu zamlar içinde dargelirli halkın dikliğini çekmeyen fakat oldukça önemli olan kağıda yapılan zam. MC'lerden zam paketini açıklarken kağıdı bu zamların dışında tutar görünmüştü. Fakat ilid gün sonra SEKA Genel Müdürlüğünden yapılan bir açıklama kilitli kağıda yüzde 35 ila yüzde 180 arası zam yapıldığını bildiriyordu. Bunun özellikle kitap ve okul defterlerine yüzde 300 oranında yansımaları bekleniyor. Nitekim zam kararının açıklanmasından hemen sonra kağıt alım satımıyla uğraşan büyük tüccarlar tüm kağıt ve defter satışlarını durdurup ellerindeki stokları yeni fiyatlarla satmak üzere hazırlıklarını yapmaya başladılar. Böylece 3,5 lira satılan 40 yapraklı bir okul defterinin fiyatı 10 liraya; 4,5 lira satılan 60 yapraklı defterin fiyatı 12,5 liraya; 5,5 lira satılan 80 yapraklı defter 15 liraya; 9 liradan satılan 120 yapraklı defter 20 liraya; 11,5 lira satılan 140 yapraklı defter 25 liraya; 12,5 lira satılan 160 yapraklı defter ise 30 liraya çıktı.

Kağıda böylesine yapılan büyük zamlardan sonra gerek gazete patronları, gerekse büyük yayınevleri zam hazırlıklarına başladılar. Gazeteler zam kararının hemen arkasından fiyatlarına zam yaptılar. Yayınevleri ise bundan sonra yavaşlayacakları ve ikinci basımları yapacakları kitapların fiyatlarını zam oranında okuyucuya yansıtmaya başladılar.

Kültürel kağıda yapılan zam zamlara orta boy bir kitabı bundan sonra 70-80 liraya, büyük boy bir kitabı ise yaklaşık 100 liraya ya da daha fazla bir fiyata okuyabileceğiz. Böylece kitap satışlarında önemli oranda bir düşme görülecek. Çünkü bilindiği gibi Türkiye'de kitap okuyucuların daha çok memurlar, öğretmenler, öğrenciler ve diğer aydınlar oluşur. Bu sayılan kitlelerin ise gelirlenip çek değişim. Bu nedenle okuyucu kitleleri kitaplarının daha bir tiz davranacak ve ancak özellikle küçük istediği bir kitabı alacaktır. Bu ise piyasada "satan" yazarların kesin bir egemenlik sağlayacakları anlamına gelir.

Bunun dışında yayınlanmasında kültürel açıdan büyük yarar olan birçok yaygın, yayınevi sahipleri tarafından "satmaz" gerekçesiyle geri çevrilebilecektir.

İkinci MC hükümeti kağıt fiyatlarına yaptığı yüksek orandaki bu zamları kitap ve bilgi düşmanlığını ortaya koymuştur. Başkılar, toplatmayla, polis zoruyla yapılamayan, fiyat artırımını sonucunda önemli ölçüde gerçekleşecek.

KİTAPLAR VE MÜCADELE

Metin ÇULHAOĞLU

Yıl, 1968. Türkiye İşçi Partisi'nde Aybar sapsması tartışılıyor. Parti, o dönemde Aybar ve ekibinin denetiminde. Genel Başkan Aybar, bilimsel sosyalizmin temel ilkelerine yüz çevirmekle suçlanıyor. Bir toplantıda, Aybar taraftarı bir deleğe şunları söylüyor: "Biz Allahın kitabını inkar edip buraya geldik, Aybar Marks'ın kitabını inkar etse ne olacak?"

Yalnızca Marks değil. Marks'la birlikte Engels ve Lenin de her zaman inkar edildi. Her zaman da savunuldu. Bugün de inkar ediliyor, bugün de savunuluyorlar. Ancak Türkiye söz konusu olduğunda, Marks'ın inkarı da, savunusu da belirli bir gerçeği gösteriyor: Aşağı yukarı, hareketin içinde bulunduğu düzeyde, 1968'lerin Türkiye'siz olduğu konusunda, genel anlamda hareket ne "Allahın ve Marks'ın kitaplarını inkar eden" bir düzeyde, ne de Marks'ın kitabına sahip çıkarların düzeyinde. İkisinin arasında da bir yerde.

Ancak tam ortasında da değil. Öyle olsaydı, Marks'ın bu düzeyde inkar edenlere karşı Marks'ın savunularını, dolayısıyla bir bütün olarak bilimsel sosyalizmin savunularını sonuçta başarı kazanmazlardı. Marks'ın inkar edenleri yenilgiye uğratamazlardı.

KİTAPLAR, MÜCADELE İÇİN VAR

Kitapları inkar etmek ya da savunmak, yalnızca bilimsel sosyalizmin klasikleri ile sınırlı değil. İnkâr ya da savunma, tüm kitaplar için geçerli. Kitaplar, ya inkar edilirler, ya da savunulurlar. Çünkü, kitapların tümü mücadele içinde ve mücadeleye için var. Kitaplar, mücadele içinde, mücadeleden deneyimleri ile doğrulanır ya da inkar edilir. Bilimsel sosyalist klasiklerin "klasikliği" de buradan geliyor. Birlikmiş tüm deneyimler tarafından, verilen tüm mücadeleler tarafından doğrulanmalarından ileri geliyor.

Türkiye'de sosyalist hareket, baştaki örnekte olduğu gibi, kitapları tümünden ve peşinen reddedenlerle birlikte, kabul eden ve "savunan" geniş bir kesim de gördü. Sol içinde, "Marks'ın kitabını" kabul eden aydınlar, peşinen reddedenlerden hayli fazla. Bugün de böyle.

Kitaplar, mücadele içinde ve mücadeleye için var. Bunu en iyi biçimde özetleyenlerden biri, Kalinin. (Bak. Devrimci Eğitim, Devrimci Ahlak, Ser Yay. s.46-47) Kalinin'in söylediği şu: Marksist klasiklerde belirli formüller var. Önce, bunların özünü inmek gerekli. Ama bu kendi başına kesinlikle yeterli değil. Bir de bu özü günlük deneylerle birleştirme zorunluluğu var. Pratik sorunların çözümünde bunları kullanabilme zorunluluğu var. Ama bunun da ötesi var: Bu teorileri ve formüllerini, eldeki birleşmiş deneylerle geliştirme, zenginleştirme zorunluluğu.

KARŞILIKLI İLİŞKİ

Adım adım ve teker teker saymak gerekiyor. İlk adım şu: Genel Marksist ilkelerle belirli bir ülkede sınıf mücadelesinin ulaştığı düzey arasında karşılıklı bir ilişki var. Marksist ilkeler özümlemeden sınıf mücadelesini daha ileri boyutlara ulaştırma olanağı olmadığı gibi, sınıf mücadelesini deneyim yeterince gelişmeden belirli temel ilkeleri kavrama olanağı da yok. Örneğin, Türkiye'de Ne

Yapmalı, baştan itibaren görelî olarak daha çok anlaşılmalı. Ama 18. Brumaire değil. 18. Brumaire'ye anlatılan sayısı, ancak 12 Mart deneyimi ile birlikte arttı.

Özette şu: Sınıf mücadelesinin olgunluk düzeyi, önce belirli formüllerin ya da ilkelerin tümüyle anlaşılmasına izin vermez. Daha sonra, örgütlü mücadeledeki hamlik, kavranan özü pratiğe geçirilmesine izin vermez. Nihayet, hem sınıf mücadelesindeki, hem örgüt pratiğindeki, hem de entelektüel düzeydeki gerilik, genel teorinin ülkenin somut deneyimleri ile zenginleştirilmesine izin vermez.

Somut bir örnek. 12 Mart döneminde önce birçok şey okundu. Çoğu taraftandan nasıl "okunduğu" biliniyor. 12 Mart döneminde birçok kişi böyle "okudukları" için hapse girdi. Bir çoğu da dışarıda kaldı. İçeriden çıkarılan da, dışarıda kalanlar da daha sonra "Biz meğer Türkiye hakkında ne kadar az şey biliyormuşuz" diye kitaplarına akın ettiler. Türkiye hakkında yazılmış "Marksist" kitap bırakmadılar. Tabii, bunların sayısı son derece azdı.

OLGUNLUK

Neden azdı? Bunu anlamak için, bir karşılaştırma ile başlamak gerekiyor. Karşılaştırma, Türkiye'deki sol dergilerle, Türkiye hakkındaki özgün Marksist araştırmalar arasında. Arada, şaşırtıcı bir uçurum var. Türkiye solu, nitelik bir yana, dergicilik açısından sayı olarak hayli yüksek bir düzeyde. Dergilerin arasında iyileri de kötüleride oldu. Ama tümünü toplarsak, Türkiye'de çıkmış ve çıkmakta olan periyodiklerin hadi hesabı yok. Bunlarla karşılaştırıldığında, yerli özgün Marksist araştırmalar parmakla sayılacak kadar az. Niçin?

Şundan: Özgün Marksist araştırma, Türkiye ölçeğinde, bilimsel sosyalist teoriyi geçmiş deneylerle, ortaya çıkan yeni deneylerle zenginleştirme anlamına geliyor. En başta, nesnel olarak, sınıf mücadelesinin 1971 öncesi olgunluğu buna engel.

İkincisi ise daha özlü bir etken: Örgüt deneyimi ve örgüt pratiği. Bu eksiklik, etkisini şöyle hissettiriyor: Yukarıda sözü edilen anlamda bilimsel çalışma dönü, bugünü ve geleceği ile harekete bir perspektif koyabilmek demek. İlerisi için yol gösterici olmak demek. Böyle bir perspektifin konabilmesi ise, örgüt pratiğinin ve örgütlü çalışmanın dışında mümkün değil. Çünkü ancak örgütün o andaki sorunları bilirse hareketin o andaki sorunları bililir. Ve ancak bunlar bilinirse dün yeterli bir biçimde açıklanabilir. Yarın için gerçekçi hedefler saptanabilir. Dergicilik ise, günlük olayların yalnızca sorgulanmasına, günlük (kısıp ya da verimli) polemiklere dayandığı için böyle bir zorunluluğu ve perspektifi gerektirmiyor. Dergicilikte bunun için daha zenginiz. Araştırmada ise, yine bu nedenle daha fakiriz.

ÜÇ ÖRNEK

Daha somut örneklerle sıra geldi. Özgün çalışma olarak yayımlanmış üç kitap üzerinde durulabilir: Muzaffer Erdos'un 1971 öncesi dergilerde çıkan polemik yazılarından oluşan "Türkiye Sosyalizmi

ve Sosyalizm"; İdris Küçükömer'in "Dünyenin Yabancılaşması"; Avcıoğlu'nun "Türkiye'nin Düzeni" ve "Millî Kurtuluş Tarihi"

Bu çalışmaların tümüne saygı duymak gerek. Kısır bir toprağın emek ürünleri oldukları için. Ancak saygı, eleştiriyi, gerekirse tümünden inkarı dışlamıyor. Bu nedenle de şunları açıkça söylemek gerekiyor: Bu yapıtların tümünün ortak özelliği, teori ile Türkiye pratiği arasındaki ilişkiyi yarın için geçerli hiçbir şey söyleyemeyecek biçimde kurmaları. Bu açıdan, "kuramaları" demek daha doğru. Tümü, "devrim için yol gösterme" iddiasını taşıyor. İkisi, yanlış yol gösteriyor. Küçükömer'in kitabı ise hiçbir şey göstermiyor.

Bu ürünlerin kendi dönemlerinde sosyalist harekete katkıları ne oldu? Erdos'un kitabını okuyanlar ve benimseyenler bir iki ay millî burjuvaziyi yanlarına çekmek için "yerli mali haftası" düzenleyip millî makarna imalatçılarına çağrı da bulundular. Sonra bundan da bıkip, bireysel terörizm yolunu seçtiler. Avcıoğlu'nu okuyanlar ise, sonuç olarak, 12 Mart'a dek "ilerici paşa" hayali ile avundular. Sonra vazgeçtiler. Küçükömer'in kitabını okuyanlar ise bir süre bere, mes ve tesbihi ile doluştılar. Rahat edemediler.

Futbol maçında milliyetçilik

Rakip Bulgar, hakem de Yunanlı...

Daha iyi bir sosyalizm füsası bulunur mu? Bulunamayacağını TRT'nin spor spikerleri de anlamış olacaktık ki, Çarşamba günü Sofya'da oynanan Türkiye-Bulgaristan maçını TV'den naklen yayını sırasında kurtlarını döktüler.

Maçın sonları yaklaşıyor. Her iki takım da futbol yok. Türk Millî takımında hiç yok. Ama bağırıp duran spikerin de bunlarla hiç ilgisi yok. Kendi dünyasını yaşıyor. "Milliyetçiliğini" ortada fol yok yumurta yokken göstermeye çalışıyor. Bu arada yalnızca kişiliğine özgü olmayıp, Türkiye'deki kafaları spor anlayışı yanısıra bir ahlakın örneklerini de sunuyor.

Maçın sonlarına doğru. Sağ taraftan gelen bir Bulgar atagını, Fatih baylı sert bir biçimde kesiyor. Fatih'in ayağı, Bulgar futbolcusunun göğsünde pathyor. Yakın çekimde, Bulgar futbolcusunun aca içinde tırnağı görüldüğü. Bu arada bizim spiker ne diyor dersiniz?

Acı içinde kıvranan sporuncun karşısında bizim milliyetçi spiker, kendi düzeyine yaklaşan bir "alaycılık" içinde, ortada bir faulun olmadığını, Bulgar sporuncun "fiziki yetersizlik"ten bu duruma düştüğünü söylüyor. Utanmadan. Ayağı kalktıktan sonra bile göğsünü acı içinde tutan Bulgar futbolcusu bir iki dakika sonra sahayı terk ediyor. Belki de bunun üzerine utanıyor bizim spiker ve "fiziki yetersizlik" yorumlarına son veriyor.

Sonra sırada sahalardan ve pavyonların şumarık çocuğu Engin var. Bir Bulgar futbolcuyla iyi bir çalım atıyor. Gerçekten alkışlanmasını gerek. Ama daha sonra topun üzerine basıyor. Az önce çalım attığı futbolcuyla el işaretiyle tahrik ediyor.

Bunun üzerine maç da çıyından çıktı. Zaten baştan futbola bennemeyen karşılaşma, başka spor dallarına daha çok benziyor. Bizim spiker de bağınmaya devam ediyor: Yunanlılar, Bulgarlar vb. vb.

Bulgaristan, sporun her dalında bizden üstün bir ülke. Bunun nedeni, "fiziki yetenekleri" değil. Bilimsel spor anlayışına sahip olmaları ve bunu uygulamaları. Bunu teslim edecek yerde, kıvranan futbolcuyla "fiziki yetersizlik" yakıştırıp, el hareketi ile rakibini tahrik eden birine övgü düzlemek ise, düzenimizdeki spor anlayışı kadar "akli yetersizlik"lerin de sonucu.

SİLAHI ESKİMEDİ

ternasyonalizmin önemi üzerinde daha çok durulması gerektiği. Lenin'den önemli bir alıntı daha:

"Proletaryanın uluslararası devrimci hareketi, gelişmiş ülkelerde eşit ve özdeş bir biçimde gelişmez, gelişemez. Her faaliyet alanında, ortaya çıkan her olaydan bütünüyle ve sonuna dek yararlanması, ancak tek tek ülkelerdeki işçi sınıflarının mücadelesi sonucunda gerçekleşebilir. Her ülke, ortak gidiş kendi özel ve değerli katkılarını yapar. Ancak her bir ülkede de hareket kendi tek yanlılığında, kendi partisinin teorik ve pratik yetersizliklerinden muzdardır..."

"Uluslararası sosyalizmin bir bütün olarak ileri atılması, Asya'da devrimci demokratik mücadelenin keskinleşmesiyle birlikte Rus devrimini özel bir konuma, özellikle güç bir konuma yerleştirmektedir. Rus devrimi, hem Avrupa'da hem de Asya'da büyük bir uluslararası müttefike sahiptir. Ancak aynı zamanda ve tam tamına bu nedenle, yalnızca ulusal değil, yalnızca Rus değil aynı zamanda uluslararası bir düşmana da sahiptir." (Lenin, "Inflammable Material in World Politics, Collected Works cilt. 15, s.187-188)

Bu sözler, ternasyonalizmin günümüzdeki içeriğine de ışık tutuyor. Gerçekten de, genel olarak dünyadaki devrimci olanaklardan bütünüyle yararlanılması, özel olarak tek tek ülkelerin işçi sınıfı partilerinin işi. Buna karşılık, devrimci hareketin eşit ve özdeş bir biçimde gelişmesi, değişik ülkelerde değişik özel koşulları ön plana çıkarıyor. Bu özel koşulların devrimci mücadelenin evrensel bütünlüğüne içinde oturtulması, bu özel koşullardan "genel gidiş" katkısında bulunacak bir biçimde yararlanması gerekiyor. Ancak, aynı özel koşullar, söz konusu ülkenin partisini, bu özelliklerden hareketle, bir tek yanlılığa da itebilir. Bu tek yanlılık, özel koşulların genel ilkeleri reddedecek biçimde abartılmasında, özelen genel karşısına konulmasında ortaya çıkar. Lenin'in getirdiği açıklıklardan biri buradadır.

İkinci açıklık üzerinde, daha önceki alıntıda da duruldu. Lenin burada, özel koşulların ürünü olan bir devrimin, genel ve evrensel yanına yine özel düşman olan bir devrimin genel düşmanlarına ve dostlarına dikkati çekiyor. Kısacası Lenin, genel ve özelen birbiri ile çelişmediğini, tersine birbirini destekleyip bütünlüğüne açık bir biçimde gösteriyor.

GÜNÜMÜZDE ENTERNASYONALİZMİN YENİ BOYUTLARI

Marks ve Engels, ternasyonalizmin özünü ortaya koydular. İlk örgütleniş biçimini gerçekleştirdiler. Lenin, döneminin koşullarında, kavramı geliştirdi. Günümüzde ternasyonalizmin yeni boyutları kazanması yol açacak gelişmeleri o döneme atötedi.

Lenin'le, sosyalizmin kurulumuyla birlikte, ternasyonalizm ilk kez bir devlet politikası haline geldi. Ternasyonalizmin, kapitalist ülkeler proletaryasının uluslararası dayanışmasına aşarak bir devletin, sosyalist bir devletin resmi politikası haline gelmesi, içeriğinin zenginleşmesinde başlıca adımlardan biri.

İkinci olarak, dünya sosyalist sisteminin ortaya çıkması, bu içeriği daha da zenginleştirdi. Çünkü dünya sosyalist sisteminin kurulmasıyla ternasyonalizmde üç önemli öge daha ortaya çıktı.

Birincisi, dünya sosyalist sisteminin kurulmasıyla ternasyonalizm devletlerarası ilişkiler alanına da kapsar hale geliyor. İkincisi ve daha önemlisi, dünya sosyalist sisteminin kurulması ile ternasyonalizm ilk kez ekonomik temeline, karşılıklı ekonomik yardımlaşma ve ilişki temeline oturuyor. Nihayet, üçüncü olarak, dünya sosyalist sisteminin kurulmasıyla, önce çeşitli ülkelerin işçi sınıflarının dayanışması ile başlayan ternasyonalizm, ilk kez çeşitli devletlerin tüm halkları arasındaki ilişkileri kapsayacak konuma ulaşıyor.

Günümüzde, ternasyonalizmin içeriğinin zenginleşmesine, etki alanının artmasına yol açan etkenlerden biri, bu ikinci olarak, sömürgeçiliğin çöküp genç ve bağımsız ülkelerin ortaya çıkmasının ternasyonalizme kazandırdığı boyut var. Ternasyonalizmle ulusal bağımsızlık arasında hiç bir çelişkinin bulunmadığı, bu gerçekten de görülmüyor. Çünkü, ternasyonalist olmak için, bağımsız olmak gerektiği bu noktada ortaya çıkıyor. Daha önceleri, emperyalist ülkelerin sömürgeci iken ternasyonalizm açısından sınırlı bir katkıya sahip olan ülkeler, bağımsızlıklarını kazandıktan sonra, ternasyonalizmin içeriğini gerçek anlamda zenginleştiriyorlar. Emperyalist sömürgeçiliğin yenilmesi, kendi başına dünya kapitalist sisteminin etki alanını, gücünü sınırlandırıyor. Bu ülkelerin bağımsız gelişme yolunda attıkları her adım bir başka deyişle yeni sömürgeçiliğe karşı verdikleri

Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm Yolunda Kolkola

mücadele, dünya emperyalizminin gücünü, etki alanını daha da buduyor. Tek tek sömürgeci ülkeleri, genel olarak da dünya kapitalizmini güçsüz düşürüyor. Bu açıdan bakıldığında, ulusal kurtuluş hareketleri ve bağımsız gelişme, aynı zamanda gerek gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfının, gerekse kapitalist sistemin karşısında yer alan sosyalist sistemin güçlenmesi için etkin birer öge. Buna karşılık, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı mücadelesi ve dünya sosyalist sisteminin varlığı, bu ülkelerin bağımsızlıklarını kazanmasında, bağımsızlıktan sonra da yeni sömürgeçiliğe karşı bağımsız bir gelişme çizgisini izleyebilmelelerinde belli başlı güvenceyi ve desteği oluşturuyor.

Örnek vermek gerekirse, Küba'dan söz edilebilir. Küba'daki devrimci mücadelenin başarıya ulaşması, Amerikan emperyalizminin etki alanını daraltarak, emperyalizme büyük bir darbe vurarak hem Latin Amerika halklarının mücadelesine hem de dünya sosyalist sisteminin görece olarak güçlenmesine büyük katkıda bulundu. Buna karşılık, dünya sosyalist sisteminin her türlü desteği olmasaydı, Küba devriminin yaşayabilmesi de düşünülemezdi. Ulusal ve uluslararası arasadaki ilişkiye verilebilecek daha güncel örneklerden biri, bu.

Günümüzde ternasyonalizmin kazandığı yeni boyutlar arasında en önemlilerinden biri, hiç kuşkusuz, tek tek ülkelerde daha geniş kesimlerin bağımsızlık, demokrasi mücadelesine, barış için mücadeleye kazanılması, genç ulusların sosyalizme yönelmeleri ya da kapitalizmden bağımsız bir yol izlemeleri sonucunda, evrensel olarak, ternasyonalizmin ilkelerinin daha geniş kesimler tarafından benimsenmesidir. Bir başka deyişle, 1800'lerde tek tek ülkelerin proletaryasına özgü ternasyonalizmin dayanışma gereği ve zorunluluğu günümüzde işçi sınıfının da dışına taşarak, çeşitli toplum kesimlerinin benimsediği bir ilke haline geliyor. Örneğin az gelişmiş ülkeler halklarının kendi aralarındaki dayanışmalarının ilkeleri, giderek proleterya ternasyonalizminin ilkelerine dönüşüyor. Bu ülkelerin sosyalist sistemle, sosyalizme çeşitli düzeylerde kurdukları bağlar, emperyalist sömürün bütün açıklığı ile kavranması, genç ulusların kendi aralarındaki ve dünya sosyalist sistemi ile kurdukları dayanışmayı işçi sınıfı ternasyonalizminin ilkelerine giderek daha çok yaklaşıyor.

Yalnızca bağımsızlıklarını yeni kazanan genç uluslar da değil. Gelişmiş kapitalist ülkelerde de, tükellerin sömürüsüne, kapitalizmin hastalıklarına tepki duyan, barış isteyen milyonlarca insan, proleterya ternasyonalizminin koyduğu ilkeleri giderek daha çok benimsemekte, bu ilkelere daha çok yaklaşımaktadır. Ternasyonalizmin günümüzde kazandığı yeni boyutlar üzerinde dururken, önemle altını çizilmesi gereken gelişmelerden biri de bu.

SONUÇ

Parça ile bütün, özel ile genel arasındaki ilişki, daha açık olarak ortaya çıkıyor. Geniş kitlelerin barış için, demokrasi ve sosyalizm için seferber olmaları, hiç kuşkusuz tek tek ülkelere özgü bir olay. Ve Lenin' in de belirttiği gibi, bu evrensel olgudan tümü ile yararlanılabilmek, en başta tek tek ülkelerin işçi sınıfı partilerinin işi. Ancak önemli olan nokta, bu özelen, genelle oturması, genelle birlikte bir bütün teşkil etmesi. Çünkü barış, demokrasi ve sosyalizmden yana kitleler, her ülkede bu mücadelede katılan kesimler, tüm dünyada kendilerini destekleyen, kendilerine yol gösteren sosyalist sistemi buluyorlar. Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki sınıf mücadelesini buluyorlar. Az gelişmiş ülkelerin kapitalizmden bağımsız, sosyalizme yönelik gelişme süreçlerini buluyorlar. Bu açıdan tek tek bütün ülkelerin halkları, hangi genelini hangi anlamdaki parçaları olduklarını daha somut olarak görebiliyorlar. Ülkelerinde barış istiyorlar; dünyada kimin barıştan yana, kimin savaş kışkırtıcısı olduğunu görüyorlar. Ülkelerinde demokrasi istiyorlar; dünyada kimin demokrasiden yana, kimin demokrasi düşmanı olduğunu görüyorlar. Ülkelerindeki gericiğe, faşizme karşı çıkıyorlar; dünyada gericiği ve faşizmi kimin palazlandırdığını görüyorlar. Bu gözlem, onları giderek sosyalizme, ternasyonalist anlamda da dünya sosyalist sistemine yaklaşıyorlar. Sosyalizmin koyduğu ternasyonalist ilkeleri, giderek daha çok benimsettikleri hedeflere karşı birer silah olduğunu daha somut olarak görüyorlar.

Sosyalizme, olanaklar, sorunlarıyla birlikte gelir. Sorunlar da çözümleriyle birlikte gelir. Geniş kesimlerin barış, demokrasi ve sosyalizmden yana tavır almaları yeni olanaklar yaratmakla birlikte, yeni sorunlar da yaratıyor. Geniş kesimler, önyargılarıyla, şartlanmalarıyla birlikte mücadeleye geliyorlar. Sosyalizme yaklaşıyorlar, ama önyargılarını, kuşkularını da koruyorlar. Bu, her ülkenin işçi sınıfı partisine çözülmesi gereken yeni problemler sunuyor. Bu problem karşısında izlenebilecek iki yanlış yol var: Birincisi, "anlığı koruma" gerekeceği ile yeni olanaklara yüz çevirmek, bu anlamda da en geniş kesimlerden soyutlanmak. Diğer ise tam tersi. Yeni olanaklar aşkına, temel ilkelere, bilimsel ilkelere yüz çevirmek. Birim, genelde kalıp özele hiç inememek. Diğer ise özelden yana çıkarak genelle ve evrensel olanı reddetmek.

Her ikisinin de panzehiri, genel ile özel, parça ile bütünü bilimsel bir biçimde birleştirebilmek. Bu kolay iş değil. Kolay olmadı için herkes başarırıyor. Kimi, kendi ülkesinde doğru ve geçerli hiç bir iş yapmayarak dilinden düşürmediği ternasyonalizme gerçek anlamda ihanet ediyor, kendini "dostluk derneği" ne indiriyor. Kimi, "özeli" fetişleştirmeden edemiyor, geçici başarılar adına bilimsel ve temel olana, bu arada da ternasyonalizme yüz çeviriyor.

ORMANLARI KİMLER YAKTIRIYOR?

Orhan KIZILÇAY

YURDYÖŞÜN 125 SAYISINDA YER ALAN, ORMAN YANGINLARININ NEDENLERİNE İLİŞKİN GÖZLEMLER, OKURLARIMIZIN HAYLI İLGİSİNİ ÇEKTİ. ÖZELİKLE ORMAN SORUNLARI İLE YAKINDAN İLİŞKİSİ BULUNMAYAN KESİMLERİ ŞARTLANDIRMAYA YÖNELİK SUÇLAMA VE YAKIŞTIRMALAR KARŞISINDA, SÖZ KONUSU YAZI SORUNU GERÇEK NEDENLERİ VE BOYUTLARI İLE SERGİLENİYORDU. AYNI KONUDA, ARKADAŞIMIZ ORHAN KIZILÇAY'DAN BELİRLİ AYRINTILARI VE GÖZLEMLERİ DE İÇEREN BİR YAZI DAHA ALDIK. BU YAZIYI DA OKURLARIMIZA SUNUYORUZ.

Geçtiğimiz yaz aylarında orman yangınlarının sayısı alabildiğine arttı. Orman varlığı bakımından yeterli olan ülkemizde, yüzbinlerce dekarlık orman alanı yanıp kül oluyor. Canlılıktan eser kalmıyor bu alanlarda. Orman Bakanlığının açıklamasına göre, bu yılki yangınların sayısı 1200 civarında. İlgililerin saklamalarının tersine, yangınların çoğunun parasal değeri onmilyarlarca lira tutmaktadır.

KÖYLÜLER ORMAN YAKMAZ

Peki, ormanlar kimler tarafından ve niçin yakılır? Orman köylülerinin dışında kalanlarda yanlış bir açıklama biçimi yaygın. Buna göre, yangınların nedeni, "tarla açmaktır", "dikkatsizliktir", "... vb. Sömürücü sınıflar ve onların temsilcilerince böylece açıklamalar yaygınlaştırılarak yangınların sorumluluğu köylülerin üzerine yıkılmaya çalışılmaktadır. Oysa, bu gibi açıklamalar gerçek dışıdır. Örneğin, "tarla açmak" için orman yakmak, sorumlusu kolayca bulunabilecek, belgelenilecek bir olaydır. Çünkü Türkiye'de orman alanlarının sınırları belirlenmiştir ve yanar yörelere yine dikim yaptırılmaktadır. Ayrıca, bu tür suçlar için açılan mahkemeler son yirmi yıldır görülmez olmuştur. (Bunda 1961 Anayasasıyla birlikte orman suçlarından affın kaldırılmasının büyük etkisi vardır). "Dikkatsizlik" yüzünden çıkan orman yangınlarının sayısı ise binde iki bile değildir. Orman varlığı hakkında en duyarlı olanlar ve ormanları nasıl ateş alabileceğini en iyi bilenler köylülerdir. Kaldı ki, ormanı yakmak köylülerin çıkarlarına doğrudan aykırı bir davranıştır. Şöyle ki: Yürürlükteki yasalara göre, sınırlarında yangın çıkan orman köylülerinin yangın alanında çalıştırılmaları yasaktır. Bu yasa hükmüyle, sınırlarında yangın çıkan köylüler, kendileri için sürekli sayılabilecek, hemen her ailenin ça-

lıştığı bir olanaktan, orman işçiliğinden de olur.

DOLAPLAR, VURGUNLAR...

Orman köylerinde, çeşitli nedenler-

Gerçekleri onlar dile getiriyor

le (yangın dışı) kurumuş ya da canlı ağaç kesimi aralıklı da olsa sürekli uğraş alan durumundadır. Bu şekilde yapılan kesimlerle sağlanan ürünlerin bir bölümü tüccarlar tarafından çok ucuzca kapılmak ve yüksek fiyatlarla satılarak büyük kazançlar sağlanmaktadır. Yangın alanlarında kurumuş (cansızlaşmış) ağaçların kesimi ise, tüccarların denetimine girmez. Yangın alanlarında, normal alanlarda tanınmayan avantajlar vardır tüccarlar. Örneğin, normal alanlarda işçinin elde ettiği ürünlerde odun ve sanayi odunu (kereste) ayrımı yapılır. Ama bu ayırım yangın alanlarında yapılmaz. Yüklü arabaya sayısında büyük fındıklar çevrilir, sözelemi, onbeş ara-

yaktırılar bellidir." (Mustafa Küçükakça, Ahmetler Köyünden).

"Hiç orman köylüsü yangın çıkarır mı? Bu mantıksızlık. Ormanı yakmak orman köylüsünün kendi ekmeğiyle oynaması demektir. Yürürlükteki kanunlara göre sınırında orman yangını çıkan köylüler bu yangın alanında çalıştırılmazlar. Böylece o alandaki normal çalışmalarından da olur. Yangın alanlarında hep içinde sayıları birkaç tane olan tüccarlar verilir, onlar büyük kazançlar sağlarlar" (Orman Koç, Ahmetler Köyünden).

"Ormanları köylüler yakmaz. Dikkatsizlik ve başka sebeplerle köylülerin sebep olduğu orman yangını binde birdir. Tüccar diyor, fakir orman işinde, git sen filan yeri yak orada seni çalıştıracam, ya da para vereceğim, veriyor da. Aslında kendi uurgun vuracak." (Gebece Köyünden Hasan Yüksel.)

"Yangınları orman işletmesinin yöneticileriyle iyi ilişkileri olan tüccarlar çıkartmaktadır. Bunları tesadüfı açıklamak gülsünür. Manavgat'ta, Beşkonak, Avoson, Taşgal, Merkez (Çamtuşpe ve Ayrancılar) yangınları aynı günde ve yaklaşık aynı saatlerde çıkartılmıştır. Neden bunlar taşına olanağı olan, yola yakın yerlerde çıkar hep? Geçen yılki işletme müdürü Zeki Çeliker (şimdi AP milletvekildir) Salur köyü muhtarıyla konuşuyordu. Müdür muhtara, "Muhtar bu ormanı kim yakattı?" diye sordu. Muhtar da, "Siz kendiniz çok iyi bilirsiniz" cevabını verdi. Müdür bir acayip oldu. "Belge gösterebilir misiniz?" diyor. Muhtar, "Siz çok iyi bilirsiniz..." karşılığını yineledi. Bugün orman yangınlarının kimler tarafından çıkartıldığı Manavgat'ta herkeşçe bilinir. Ama kime şikayet edeceksiniz?" (Adının açıklanmasını istemeyen sınırlı bir memur)

"Yapılanların haddi hesabı yok. Senelerdir orman yakılır, işçilerin hakları yeniyor. Nice dilekçeler verdim, cevap bile vermediler. O zamanki müdüre şikayete çıktık. 'Domuz köylüler, hayvanlar...' diyerek bizleri kovu. Yangınları tüccarlar çıkarır, çünkü onların işine yarar." (Hasan Sarı, Gebece Köyünden)

YANGIN OLMAYAN YERLER DE VAR

Bazı köylerde tüccara karşı tavır alınmış, tüccarlar, bu köylerin sınırlarında rahatça dolap çeviremeyeceklerini anlamışlar. O yüzden bu alanlarda hiç yangın çıkmıyor. Örneğin, Ahmetler-Gebece köyleri sınırları kapsayan Güğlenpınar serisinde en nitelikli ormanlar bulunduğu halde, buralarda hiç yangın görülüyor.

İşte aylardır sayıları oldukça kabank orman yangınlarının ardındaki gerçek. Sömürücü sınıflar ve onların iktidarları olayları çarpıtarak, kamuoyunu yanıltmaya çalışmaktadır. Bunda belli ölçüde başarılı oldukları da söylenebilir. Ancak, duymanın her yerinde olduğu gibi, yalnızca sosyalistlerdir ki, toplum sorunlarını tam bir gerçekçilikle ve emekçilerin ağısından değerlendirebilir, çözüm için ödünsüz savaşsınlar. Orman işçisi Mustafa Küçükakça'nın dediği gibi, "sömürücü, sorunlar, dertler bu düzende bitmez". Diğer kaynaklarımızın yağmalanması ve tahribi gibi, ormanlarımız da ancak, sosyalist bir mülkiyet-işletme düzeninde yapıp tükenmekten kurtarılabilirler. Ama bugün her türlü örgütlenme, sosyal direnme haklarından yoksun bulunan orman köylüleri, uyuğun örgütlenmelerini sağlayarak tüccarların tahribatlarını ve yağmalanma engelleyebilirler, sömürülen oranını azaltabilirler. Örgütlü birleşik güç yenilmez!

Eski AP İl Başkanı Faruk Ilgaz, Turizm-İş'le imzaladığı sözleşmeyi uygulatmıyor...

FUTBOLCULARA MİLYONLAR ÖDEYEN FENERBAHÇE KULUBÜ, İŞÇİ ÜCRETLERİNE BIN LIRA ZAMMI ÇOK GÖRÜYOR

Kadıköy'de kurulu olan Fenerbahçe Spor Kulübü sosyal tesislerinde çalışan işçiler DISK'e bağlı Turizm-İş Sendikasının üyesidirler. Bu sendika, Fenerbahçe kulübü ile 1.6.1977 ile 31.5.1979 tarihleri arasında geçerli olmak üzere bir toplu sözleşme imzaladı. Bu sözleşmeye göre işçilere birinci yıl 1.000 lira, ikinci yıl 750 lira zam veriliyor. Fakat klüp başkanı ve eski AP İl Başkanlarından Faruk Ilgaz, yetkili kıldığı kişilerin imzaladığı sözleşmeyi kabul etmediğini bildirmiş ve böylece yasalara olan saygısını bir kez daha ortaya koymuştur.

Futbolcu transferlerinde gözü kapalı milyonları sayan Fenerbahçe kulübü, işçi ücretlerine bin lira zammı çok görerek işçi düşmanı yüzünü göstermiştir.

Bunun üzerine sendika Faruk Ilgaz'a noter kanalıyla bir protesto göndermiş ve sözleşmenin uygulanmasını istemiştir.

ba çıktıysa, beş araba çıktı gösterilir. Hiç birinin toprağı yeterli olmayan yoksul köylüler (kullandıkları her şeyi piyasadana almak durumundadırlar) yaşama koşullarının ağırlığıyla çok düşük ücretlerle çalıştırılırlar. Bunların sendikaları ve hiçbir sosyal güvenlik hakları yoktur. İşte bu gibi nedenlerle tüccarlar yangın alanlarından çok ucuzca elde ettikleri ürünleri çok farklı fiyatlarla satarak büyük vurgunlarını vururlar. Şimdi konuyu daha açıklaştırmak için orman köylülerini dinleyelim. Ülkemizin en değerli orman varlığının bulunduğu Manavgat'ta orman köylüleri şunları söylüyor:

"SİZ DAHA İYİ BİLİRSİNİZ"

"Bu yıl neredeyse yangınsız gün geçmez oldu. Radyolarda, gazetelerde suçu hep köylülere yüklemeye çalışıyorlar. Diğerlerini bilmem ama, orman köylüsüne bunu yutturamazlar. Ormanları da

10. ENERJİ KONFERANSININ ARDINDAN

10. DÜNYA ENERJİ KONFERANSI, 19-23 EYLÜL TARİHLERİ ARASINDA İSTANBUL'DA TOPLANDI. TARTIŞMALAR, SORUNUN ENİNE BOYUNA KAVRANMASI AÇISINDAN HAYLI YARARLI OLDU. ANCAK TOPLANTININ DÜZENLENMESİNDEKİ AKSAKLIKLAR DA DİKKATLERDEN KAÇMADI. KONFERANSIN YAPILACIĞI SALONA TEK KAPIDAN KUYRUGA SOKULARAK ALINAN YERLİ VE YABANCI DELEĞELERE, GİRİŞLERİNDE BİR DE MEHTER MÜZİĞİ EŞLİK EDİYORDU. BU ARADA, ALINAN GÜVENLİK TEDBİRLERİNİN SIKLIĞI "BAADER MEINHOF VE ÇAKAL'IN İSTANBULDA BULUNDUĞU" YOLUNDA SÖYLENTİLERİN YAYILMASINA NEDEN OLDU.

Dünya Enerji Konferansı, 10. kez İstanbul'da 19-23 Eylül tarihleri arasında toplandı. Atatürk Kültür Merkezi'nde yapılan toplantı, ülkemizde bu düzeydeki ilk önemli toplantı sayılabilir. Toplantıya, 60'a yakın ulustan yaklaşık olarak 4 bin civarında delege katıldı.

ENERJİ KONFERANSI NEDİR?

Dünya Enerji Konferansı'nın eski adı "Dünya Güç Konferansı" Uluslararası planda ilk toplantı 1924 yılında Londra'da yapıldı.

Konferansın amacı şöyle belirlenmiştir: Üye ülkelerin enerji kaynaklarının geliştirilmesi; mevcut kaynakların ulusal ve uluslararası çıkarlar doğrultusunda ve barışçıl amaçlar için kullanılması; kaynakların kullanımının ekonomik büyüme ile ilişkilerinin araştırılması; nihayet bu konulardaki verilerin toplanarak teknik konferansların düzenlenmesi.

Konferans, üye ülkelerde "milli komiteler" kurulmasını öngörüordu. 75 asil, 2 gözlemci ulusun meydana getirdiği Konferans, her ülkeden dört kişinin katıldığı bir "yürütme kurulu" tarafından yönetiliyor.

Uluslararası konferanslar her üç yılda bir toplanıyor. Konferansın son gününde yapılan yürütme kurulu toplantısında ise, bir sonraki konferansın yapılacağı ülke saptanıyor.

Daha önceleri altı yılda bir yapılması düşünülen toplantıların ilki, değiştiğimiz gibi Londra konferansı idi. II. Dünya Savaşı nedeni ile 1936-50 yılları arasında konferans toplanamıyor. 5. Konferans, 1950 yılında Viyana'da toplanıyor. Toplantıların üç yılda bir yapılması için bu toplantıda karar alınıyor. Sıra

sayılı, 1968 yılında Moskova'da, 1971 yılında Bükreş'te ve 1974 yılında Detroit'te konferanslar toplanıyor. 1968 yılında Moskova'da yapılan toplantıda, adı, "Dünya Enerji Konferansı" olarak değiştiriliyor.

TARTIŞMALAR

Konferansın ülkemizdeki çalışmalarını "Türk Milli Komitesi" tarafından yürütüldü. Çeşitli kurumların temsilcilerinden oluşan Organizasyon Grubu, 10. Dünya Enerji Konferansı'nın düzenleme ve hazırlık çalışmalarını yürüttü.

"Non-governmental", yani hükümetler dışı salt teknik ve bilimsel nitelik taşımasına çalışılan Konferansın 10. toplan-

İhtel törenlerden sonra, çağdaş tartışmalar

Bir tartışma

Konferans süresince düzenlenen açık oturumlardan birinde, "Türkiye'nin Enerji Modeli" adlı bir çalışma tartışıldı. Açık oturuma, proje hazırlayan Doç. Dr. İbrahim Kavrak ile, İspanyol, Federal Alman, Macar, Türk (M. Celasun) ve Çek delegeler katıldılar. Modeli tanıtan Kavrak, Türkiye'nin enerji kaynaklarının sanıldığı kadar bol olmadığını, tahmini talebin karşılanmasında petrole olan bağımlılığın giderek artacağını ileri sürdü.

Bu koşullarda, enerji tüketiminde çok sıkı bir tasarrufa gidilmesi gerektiğini savunan Kavrak, bir tüketim planlamasının zorunluluğunu da sözlerine ekledi.

Açık oturumda söz alan Macar delegesi, modelin planlama açısından yararlı olacağını açıklarken, verimli bir kullanım için, tüketim rakamlarının daha güvenilir olması gerektiğini savundu. Etkin tasarruf denetiminin devlete yapılması gerektiğini sözlerine ekledi. Alman Delegesi, modellerin birer araç olduğunu belirtirken, önemli olanın bu araçların doğru bir biçimde kullanılması olduğunu vurguladı. İtalyan delegesi ise modelin elektrik bölümünün yetersiz olduğuna işaret etti. İspanyol delegesi ise yatırım için gerekli fonların bulunmasındaki güçlüğü dikkat çekti.

Türkiye delegesi Merih Celasun ise, modelin, ekonominin diğer sektörleri ile olan ilişkisinin yetersiz kaldığını belirtti. Celasun, karşılıklı etkileşimin dikkate alınmasını ve birbirini ilişkili birçok modelin kurulması gerektiğini savundu.

Bu arada söz alan Bakan Kamran İnan model çalışmalarını överek "tartışmalardan çok yararlandığımızı" ifade etti. İnan şunu da eklemeyi unutmadı: Bakanlık süresinin kısıtlığı nedeni ile konuşulan herşeyi tam anlayamamıştı; ama yine de uygulanması için söz konusu modeli hükümete götürecekti.

tısında önceden saptanmış olan 4 ana konu tartışıldı. Bunlar;

1. Klasik enerji kaynaklarının gelişimi,
2. Enerji kullanımında tasarruf,
3. Birincil enerji dönüşümü,
4. Klasik olmayan enerji kaynakları.

Bu konulara ilişkin olarak, konferansa 140 civarında tebliğ sunuldu. Bu arada Organizasyon Grubu tarafından Boğaziçi Üniversitesi'ne hazırlanan "Türkiye Enerji Modeli" adlı çalışma da bir açık oturumda tartışıldı.

Konferans öncesinde başlayan Yürütme Kurulu toplantısında, giriş vizesi verilmeyen Güney Afrika ve Tayvan ile, üye aیدatlarını ödemeyen Şili'nin durumları tartışıldı. Sonuçta, Dışişleri Bakanlığına ülkeye giriş izni verilmeyen Tayvan ve Güney Afrika'nın toplantıya katılmayacağı, buna karşılık son anda birleşmiş aیدatlarını ödeyen Şili'nin katılacağı açıklandı.

Bir başka tartışma da şu konuda cereyan etti. Programda, "plütinyumun kullanımı" adlı bir açık oturum da vardı. Sovyetler Birliği, plütinyumun nü-

kleer silah imalinde de kullanılmasından hareketle, konunun hükümetler düzeyinde ele alınmasını istedi. Ancak toplantıya katılan kapitalist ülkelerin karşı çıkılması ile bu öneri reddedildi.

ÇAKAL VE BAADER-MEINHOF

10. Enerji Konferansı çalışmalarının özelliikle son günlerde yoğunlaşması dikkati çekiyordu. İstanbul'da inşa edilmekte olan kongre binasının henüz tamamlanmaması, toplantının hayli küçük olan Atatürk Kültür Merkezinde yapılması sonucunu doğurdu.

Büyük otellerin tümü, delegeler için ayrılmıştı ve güvenlik tedbirleri hayli yoğunlaştırılmıştı. Güvenlik tedbirlerinin yoğunluğu, delegeler ve ilgililer arasında "Baader-Meinhoff çetesinin İstanbul'da bulunduğu" ya da ünlü Çakal'ın İstanbul'da bir büyük otelde görüldüğü" türünden söylentilerin yoğunlaşmasına yol açtı.

Konferansın ilk gününde, 4 kapılı salonun yalnızca tek kapısının açık tutulması, tüp, et vb. kuyruklarına bir yenisini daha ekledi: Uluslararası konferans kuyruğu. Delegeler, mehter takımının gösterileri arasında salona alındılar.

Salonun kısa sürede dolması sonucunda, bir çok delege ve gazeteci açılış ancak diğer salonlardan televizyonla izleyebildiler.

Konferansın açılışında ilk konuşmayı Yürütme Kurulu Başkanı R. Gaspart yaptı. Daha sonra Türk Organizasyon Grubu Başkanı Galip Merdoğan söz aldı. Enerji tasarrufu komisyonu başkanının konuşmasından sonra, Enerji Bakanı Kamran İnan kürsüye geldi. İnan, konuşmasını Fransızca olarak yaptı. Genel Başkan Partridge'in konuşmasından sonra Süleyman Demirel İsparta aksanı ile İngilizce konuştu. Öğleden sonra, teknik toplantılarla açık oturumlar üç salonda birden başladı.

İNAN'IN GARDEN PARTİSİ

Açılış yapıldığı gece Kamran İnan'ın Hilton'da verdiği parti gerekten "gök kemli" oldu. Delegeler geç vakitlere kadar yediler, içtiler ve eğlendiler. Atılan havai fişekler de "enerji gecesi"ne gerekten renk kattı.

Oturumlar, kültür merkezinin salonlarında devam ederken bir yandan da delegelerin hanımları için hazırlanan program uygulanıyordu. Belki de kocalarının enerji konularında hergün kendilerinin başını ağrıttıktan sonra şikayetçi olan hanımlar, enerji tartışmalarını izlemek yerine Ayasofya, Sultanahmet Camii, Yerebatan ve Topkapı Sarayları ile kapalı çarşısı gezmeyi tercih ettiler.

Özetle, her türlü organizasyon bozukluğuna, yetersizliklere ve kimi zaman da abartımlı harcamalara rağmen, tartışmalar gerekten de bilgi alışverişine katkıda bulunur nitelikteydi. Ülkemizden katılan 500'ü aşkın bilim adamı ve mühendis, enerji sorunlarının taşıdığı boyutlar hakkında ilk kez bu denli geniş bir bilgiye sahip oluyorlardı.

Bir delege...

Enerji bunalımının tek sorumlusu petrol tekelleridir

İstanbul'da başlayan 10. Dünya Enerji Konferansı yeniden dikkatleri enerji bunalımının nedenleri üzerinde topladı. 10. Dünya Enerji Konferansı'na katılan ülkelerin ezici çoğunluğunun Ekim 1973'ten beri etkisini sürdüren ve bütün yakıt türlerinin pahalılaşmasıyla sonuçlanan görülmemiş enerji bunalımını yaşıyor olması, bu ilginin doğal olduğunu göstermektedir. Ekonominin yakıt ve enerji sektörlerinin geliştirilmesine ilişkin deney aktarmayı amaçlayan Dünya Enerji Konferansı'nın son yıllarında niteliğinin giderek değişmesi, günümüzdeki derin enerji bunalımının kaçınılmaz sonucudur.

10. Dünya Enerji Konferansı da bir kez daha enerji bunalımından en çok etkilenen ülkelerin gelişmekte olan ülkeler olduğunu ortaya koydu. Dünyanın yaklaşık 90 ülkesi, OPEC üyesi onüç ülkenin dışındaki bütün gelişmekte olan ülkeler, enerji bunalımının etkisi altındadır. Bu ülkelerin dünya pazarlarından satın aldıkları yakıt için ödedikleri paranın artışı, enerji bunalımından ne kadar ağır koşullarda etkilendiklerini göstermektedir. Birleşmiş Milletler verilerine göre OPEC üyeleri dışındaki gelişmekte olan ülkeler, ithal ettikleri yakıt için 1972 yılında 5,3 milyar dolar ödemişlerdir. 1974 yılında ise hemen hemen aynı miktarda yakıt için beş kat daha çok, 25,2 milyar dolar ödeme yapmışlardır. Daha sonraki yıllarda ise ithal enerji rezervleri için ödenen paranın tutarı 30 milyar dolara yaklaşmıştır.

Gelişmekte olan ülkelerin en önemli ihracat ürünlerinin, geleneksel tarım ürünlerinin dünya pazarlarında satışından sağlanan gelirlerle, ithal yakıt için harcanan giderlerin karşılanması, bu ülkelerin içine düşürüldükleri bunalımın boyutlarını daha iyi göstermektedir. Uluslararası Tarım Örgütü FAO'nun verilerine göre gelişmekte olan ülkeler 1976 yılında dünya pazarlarında pamuktan 4 milyar dolardan az, kauçuktan 2,2 milyar, pirinçten 2,1 milyar, çaydan 0,8 milyar, jütten 0,2 milyar dolar gelir sağlamışlardır. Gelişmekte olan ülkelerin tümü, tarım ürünlerinin ihracatından yaklaşık 30 milyar dolar kazanabilmişlerdir.

Ortaya çıkan durum şudur: Gelişmekte olan ülkeler yakıt ithalini karşılayabilmek için tüm tarım ürünlerinin ihracatından sağladıkları kazancın tamamını; ayrıca geleneksel ihracat ürünlerinin dışında şeker, kahve, kakao, tütün, şarap gibi ürünlerin kazancını da geri vermektedirler. Yaptıkları ithalatın karşılığını peşin para ile ödeyemeyen yakıt ithalatçısı gelişmekte olan ülkeler yeni

yeni borçlara katılmak zorunda kalmaktadırlar. Bu borçların toplam tutarı 250 milyar dolar geçmiştir. Borçları ödemeye zorunluluğu gelişmekte olan ülkelerdeki tüm malların perakende satış fiyatlarının sürekli olarak ve hızla artmasına, kendileri için hayati önem olan pek çok malın ithalatının sınırlandırılmasına yol açmakta; ekonomik gelişme hızının düşmesine neden olmakta ve işsizliği körüklemektedir.

Gitgide derinleşen bu bunalımın bütün sorumluluğu emperyalist tekellere aittir. Emperyalist tekeller, yıllardır küçük bir grup ülkenin yakıt-enerji temelini, diğer ülkelerin ezici çoğunluğunu getir sağlayan sürüm pazarları olarak kullanılmaları amacıyla geliştirmişlerdir. Böylelikle kendi isteklerini kolaylıkla dikte edebileceklerini hesaplamışlardır. Sonuç olarak, bilim adamlarının tahminlerine göre çok sayıda enerji rezervi bulunan "üçüncü dünya" ülkelerinin yeraltı kaynakları hiç araştırılmamıştır. Ancak son yıllarda bağımsız ekonomik gelişme yoluna giren gelişmekte olan ülkeler topyekân derinliklerini araştırma ve işletmede başan sağlamaya başladılar. Ancak gelişmekte olan ülkelerin büyük çoğunluğu bugün enerji bulamaz durumdadırlar.

Bunun baş sorumluluğu, uluslararası petrol karteli biçiminde birleşen batılı petrol tekellerindedir. Kâr peşinde koşan petrol karteli, yıllardır, en büyük rakibi kömür sanayinin durumunu sarsmak için çaba gösterdi. Kömür sanayinin son derece geliştiği kapitalist ülkelerde uluslararası petrol karteli bu sektörün gelişmesini durdurdu. Gelişmekte olan ülkelerde ise, bu ülkelerin enerji kaynaklarını sadece kartellin teslimatı olan petrole bağlayarak onları tek tarafı bağımlı kıldı ve kömür üretimini daha gelişmeden durdurdu. Gelişmekte olan ülkelerin yakıt kullanan sektörlerinin yılda 170 milyon tondan fazla miktarda aldıkları ithal malı petrole bağımlılıktan büyük ölçüde arttı. Örneğin sanayisi gelişmiş kapitalist ülkelerin yakıt enerji tüketimi yüzde 37 oranında ithal edilen petrole karşınırken, gelişmekte olan ülkelere bu oran ortalama yüzde 50'yi bulmuştur.

Gelişmekte olan ülkelere mukayesele kalori miktarı bakımından yıllık tüketimlerinin yüzde 1, yıllık enerji rezervi ithalatlarını ikiyüzde 1 aşan 40 milyar tondan fazla kömür çıkarıyor olması, emperyalist tekellerin bu ülkelerin ekonomilerini soktuğu çıkmazın iyi bir kanıtıdır. Enerji bunalımının bütün dünyada aşılaması, yeni bir uluslararası ekonomik düzen kurulması hedefiyle doğru dan doğruya ilgilidir.

Kapitalizmin Yarattığı Sorunlar Tartışılıyor

İsrail ile ırkçı Güney Afrika arasındaki İttifak gelişiyor

İrkçı Güney Afrika Birliği'nin Dışişleri Bakanı R.F. Botha geçenlerde İsrail'e bir ziyaret yaptı. Bu ziyaret sırasında İsrail'in Siyonist yöneticileri ile ırkçı Güney Afrika'nın Dışişleri Bakanı arasındaki görüşmelerde hangi konuların ele alındığı her iki tarafça da gizli tutuldu. Ama bu iki ülke arasındaki ilişkilerin Afrika'nın kurtuluş savaşlarına ve Orta Doğu'nun Arap ülkelerine karşı saldırgan bir İttifakı güçlendirmek amacıyla taahhütü biliniyor.

Son iki yıl içinde Güney Afrika'nın İsraili askeri endüstrisine yaptığı katkılar üç misli artarak 25 milyon dolara çıktı. İsrail, Güney Afrika'dan napalm da dahil olmak üzere çeşitli silahlar alıyor. Bunun karşılığında da Güney Afrika'ya kendi geliştirdiği silahlarla, Amerika'dan aldığı silahların bir bölümünü veriyor. İsrail'in Güney Afrika'ya sattığı silahların arasında uzaktan kumandalı Gabriel ve Jericho füzeleri ile roketatan hücum botları var. Güney Afrika'nın ırkçı silahlı kuvvetleri artık İsrail yapısı Uzi makineli tüfekleri kullanıyorlar. Bu arada İsrail'in yeni geliştirdiği Kfir tipi savaş uçaklarından da Güney Afrika'ya satma girişimleri var.

İki gerici rejimin ortak projelerinden birisi de Batı Alman Leopard ve Amerikan M-60 tanklarının parçalarının kullanılmasını ile, Charlotte adlı bir tank yapmak.

İsraili "kontr-gerilla" uzmanları Güney Afrikalı askerleri kurtuluş hareketlerine karşı "eğitiyorlar". Bu arada eğitim programlarında Güney Afrika'ya komşu "İlerici" ülkelere komando baskınlarının nasıl yapılacağı da öğretilmektedir.

Barış ve özgürlük için en tehlikeli işbirliği alanı da nükleer silah yapımı. İsraili atom mühendisleri sık sık Güney Afrika'ya gidiyorlar ve burada açıklanmayan bir takım projelerin geliştirilmesine çalışıyorlar. Güney Afrika ile İsrail arasındaki bir anlaşma gereğince Pretoria'daki ırkçı rejim İsrail'e aralarında uranyum da bulunan bir takım "stratejik hammaddeler" ihraç ediyor.

İSRAİL ANGOLA'NIN İLERİCİ REJİMİNİ YIKMAK İÇİN ASKER DE KİRALIYOR

Öte yandan Angola'nın ılerici yönetimini yıkmak için Paris'de karargah kuran ve CIA'nın finanse ettiği ÜNİTA örgütüne bu hafta bir grup İsraili asker uzman geldi. Bunlar Angola'daki iç savaş sırasında aldıkları dersten akıllanmayan Jonas Savimbi ve arkadaşlarını yeniden eğiterek Angola'daki mücadelede kızıştırma görevini üstlenmişler. Güney Afrika bu konuda da üzerine düşenleri yaptı. İsraili askeri uzmanların Tel Aviv-Paris uçak biletlerini Güney Afrika hükümeti aldı.

ABD HALKI CARTER'IN EKONOMİK POLİTİKASINA İNANMIYOR...

Amerika'da yapılan bir kamu oyu araştırması ABD halkının Başkan Carter yönetiminin ülkeyi ekonomik sorunlardan kurtarabileceğine kesinlikle inmadığını ortaya koymuştur.

Harris anket şirketi tarafından yapılan araştırmaya göre Amerikan halkının yüzde 52'si, ABD ekonomisinin bunalımdan çıkmakta olduğu, enflasyonun denetim altına alındığı, işsizliğin azalmakta olduğu yolundaki hükümet iddialarına inanmamaktadır.

Ankete katılanların yüzde 74'ü ise fiyatların geçen yılki kadar hatta daha hızlı arttığı görüşünü belirtmişlerdir.

ABD halkının yüzde 59'u ise, ankete göre yükselen fiyatların ve işsizliğin 1978 yılında da denetim altına alınmayacağı görüşünü savunmuşlardır.

SOSYALİST BULGARİSTAN VE VATAN CEPHESİ

Eylül ayı, komşu ülke Bulgaristan'ın tarihinde gerçekten önemli olaylarla dolu, bugünkü sosyalist Bulgaristan'ın köklerinin bulunduğu ay.

Bulgaristan halkı, faşizmin kanlı pençesine ilk kez düşen halk. Aynı zamanda, başta Bulgar işçi sınıfı olmak üzere, Bulgar emekçilerinin faşizme karşı şanlı ayaklanmaları, daha doğrusu ilk halk ayaklanmalarından birini oluşturuyor. Faşizme karşı Bulgar halkının ayaklanması, 23 Eylül 1923 tarihine rastlıyor. Ayaklanma, başarısızlıkla sonuçlanmasına rağmen, harekete büyük deneyimler kazandırıyor. Faşizme karşı tüm güçlerin birleştirilip ortak eylemde seferber edilmesinin ne kadar büyük bir önem taşıdığını bir kez daha ortaya koyuyor.

9 Eylül 1944'de ise, anti-faşist ayaklanma Bulgaristan'da bu kez başarıya ulaşıyordu. Daha sonra 15 Eylül 1946'da Bulgaristan, yıllar süren mücadeleyi, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşu ile taçlandırıyor.

1923'ten 1946'ya Bulgar halkının, onun öncüsü partinin deneyimleri, tüm dünyanın devrimcileri tarafından değerlendirilmesi gereken bir zenginliğe sahip.

Bu deneylerin başında, hiç kuşkusuz cephe pratiği geliyor. Bulgaristan'da faşizme karşı tüm güçlerin birleştirilmesi noktasından hareket eden cephe pratiği, daha sonra anti faşist zaferin ve bundan da sonra ülkede sosyalizmin kuruluşunun başlıca araçlarından birini oluşturuyor.

VATAN CEPHESİ'NİN BUGÜNKÜ İŞLEVİ

Bugün, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan 31 yıl sonra, Vatan Cephesi önemini, etkinliğini koruyor.

Bugün Bulgaristan'da Vatan Cephesi, halk tarafından seçilen devlet organlarının faaliyetlerine etkin bir biçimde katılıyor. Bir başka deyişle, sosyalist demokrasinin pratik uygulamasında, hayata geçirilmesinde, Vatan Cephesi'nin faaliyeti başlıca hareket noktalarından birini oluşturuyor.

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nde, seçimle işbaşına gelen organlar, Halk Meclisi ile Halk Konseyleri. Bu organların seçiminde, 18 yaşını doldurmuş bütün Bulgar vatandaşları gizli oyla tercihlerini belirlerler.

Merkezi ve yüksek organ niteliğinde bulunan Halk Meclisi, toplumun tüm kesimlerinden gelen 400 milletvekilinden oluşur. Vatan Cephesi'nin, bu meclisin çalışmalarına katılışı çeşitli biçimlerde gerçekleşir. Vatan Cephesi yasalarının hazırlanmasında ve diğer işlerde meclisin çalışmalarına etkin bir biçimde katılır. Bunun örneklerini vermek gerek.

Vatan Cephesi'nin 8. ve 9. kongreleri arasında (1972-1977) bu örgütün ulusal konseyi, Anayasa'nın kendisine verdiği yasa koyma hakkını kullanmış ve Mahkemeler Yasasında çeşitli değişikliklerle birlikte yeni seçim kanununu hazırlamıştır.

Bir başka örnek. Bu yılın geçtiğimiz aylarında, milletvekilleri ile halk konseyleri üyeleri hakkındaki kanun tasarıları halk tarafından incelenmekteydi. Bu faaliyetin yürütülmesinde başlıca rolü Vatan Cephesi oynamaktadır.

Vatan Cephesi'nin 7. ve 8. kongreleri arasında ulusal referandum yapılmamıştır. Son ulusal referandum 1971 yılında, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin yeni anayasasının kabulü sırasında yapılmıştır. Ancak aynı dönemde, yani 7. ve 8. kongreler arasında yerel referandumlar yapılmıştır.

Bu referandumların hazırlanmasında, ortadaki sorunun tartışılmasında ve nihayet referandumların gerçekleştirilmesinde Vatan Cephesi baş rolü oynamıştır.

Vatan Cephesi'nin diğer bir işlevi de denetim alanında görülmektedir. Toplumsal hizmetlerin denetiminde, Vatan Cephesi etkin bir güçtür. Vatan Cephesi bu denetimleri tek başına yapabildiği gibi, bu alanda diğer kuruluşlarla işbirliği de yapabilmektedir. Vatan Cephesi'nin denetim alanı dışında kalan bir organ yoktur. Örneğin, Vatan Cephesi'nin denetlediği organlar arasında Halk Konseyleri de vardır.

Geçmişte, faşizme karşı mücadelenin güçlü aracı Vatan Cephesi, bugün sosyalizm yolunda daha ileri adımların, halkın mutluluğunun etkin bir aracı.

Vatan Cephesi, faşizme karşı güçlerin birliğini sağladıktan, faşizme karşı mücadeleyi başarıya ulaştırdıktan sonra devrini tamamlayıp kağıt üzerinde kalan bir örgüt değildir. Halk tarafından seçilen diğer devlet organları, faaliyetlerinde, Vatan Cephesi'nin ilgi ve katkılarında azami ölçüde yararlanmaktadır.

Halk Konseylerinin önem toplantılarında alınacak kararların çoğu, daha önceden Vatan Cephesi organları tarafından incelenir. Daha somut örnek vermek gerekirse, 1971-73 döneminde bu incelemeler için 99 bini, 1974-76 döneminde ise 100 bini aşkın ortak toplantı düzenlenmiştir.

Sosyalist demokrasinin somutlanması da Vatan Cephesi büyük etkinliğe sahip.

Denetim, emekçi halkın elinde

Diğer bir örnek ise, yukarıda Halk Konseylerine bağlı bulunan yerel idarelerin, çalışma raporlarını halka Vatan Cephesi aracılığı ile duyurmalarıdır. Kısacası, yerel organların çalışmalarının denetimi ve değerlendirilmesinde de Vatan Cephesi etkin bir rol oynamaktadır.

1976 yılında 12 bini aşkın toplantı yapmıştır Vatan Cephesi. Bu toplantılara milyona yakın seçmen katılmıştır. Bu toplantıların önemli bir bölümünde, Halk Konseylerinin ve bunlara bağlı yerel idarelerin faaliyetleri ile ilgili raporlar okunmuştur. Diğer toplantıların bir bölümünde ise halkın sağlık hizmetlerini karşılayan kuruluşların faaliyetleri incelenip değerlendirilmiştir. Vatan Cephesi, hizmetlerin denetiminde, bu hizmetlerin niteliği konusunda halkın doğrudan doğruya söz söyleyebilmesinde başlıca araç niteliğindedir.

SORULU CEVAPLI TOPLANTILAR

Vatan Cephesi ile Halk Konseylerinin ortak çalışmalarında, Vatan Cephesi etkin bir yöntemle daha sahiptir: Sorulu

cevaplı toplantılar. Bu toplantılarda, halkın oyları ile seçilen Halk Konseyi üyeleri, Halk Konseyi'nin yürütme kurulu üyeleri ve diğer organların yöneticileri seçmenleri ile bir araya gelirler. Seçmenlerin kendilerine yönettikleri sorulara cevap verirler. Örneğin 1976 yılında bu nitelikte 8 bin toplantı yapılmış, bu toplantılara toplam 700 bini aşkın insan katılmıştır. Tabii, bütün bu toplantıların gerçekleştirilmesinde Vatan Cephesi, halk adına etkin bir işlev görmüştür.

Seçimlerde halk içinden adayların tesbiti, bu adayların incelenmesi ve kaydı gibi işler özellikle Vatan Cephesi komitelerinin çalışmaları ile ilgilidir.

Demokrasinin klasik şekli olarak referandumları gösterebiliriz. Referandumlar Bulgaristan'da iki biçimde uygulanır. Ortadaki sorun, bütün uluşça çözümlenmesi gereken bir soruna, yapılacak referandumun niteliği ilke çapındadır. Buna milli referandum denir. Bunların dışında bir de yerel referandumlar vardır. Bunlar da belirli bir bölgeye özgü sorunların, o bölge halkı tarafından çözümlendiği referandumlardır.

AMERİKA 34 YILDAN BERİ İNSANLARIN BİLİNÇLERİNİ DENETİM ALTINA ALMANIN YOLLARINI ARIYOR...

California'da, küçük bir kasabanın kolejinin kütüphanesinde bulunan eski bir CIA görevlisinin notları Amerikan hükümetinin 34 yıldır insanların bilinçlerini çeşitli uyuşturucular ve kimyasal maddelerle denetim altına almanın yollarını bulmak için milyonlarca dolar harcadığını ortaya çıkarmıştır.

Artık hayatta olmayan CIA görevlisinin 10.000 sayfa bulan notlarında CIA'nın ve o kurulmadan önce ABD'nin istihbarat örgütü olan OSS'nin çeşitli okullarda, hapshanelerde, hastanelerde, ilaç fabrikalarında ve otellerde insanlar üzerine deneyler yaptırıldığı belirtilmektedir. Ostelik, üzerlerinde deney yapılan insanlardan çok büyük bir bölümünün bundan haberi olmadığını. Deney uygulanan insanlara haberi olmadan uyuşturucu maddeler, esrar, LSD gibi çeşitli ilaçlar verilmiştir. Hatta bunlardan birisi kendisine verilen ilacın etkisi altındayken New York'taki otelin yedinci katından atılarak intihar etmiştir. CIA'nın deney yaptırdığı kuruluşların sayısı 801 bulunmaktadır. Bunlardan 44'ü okul, üniversite, hapishane ve hastanedir.

Bütün bu çabalara, ölümlere ve sakat kalmalara rağmen 34 yıldır ABD insanların bilinçlerini denetim altına alacak, onları robotlaştıracak yöntemi bulamamıştır.

OLİMPOS'A YÖNELENLER

Hilmi ÖSTÜN

3 Eylül 1977 günlü Cumhuriyet Gazetesini karıştırırlar gazetesinin sanat sayfasında M. Cevdet Anday'ın "Ozan Olmak İçin" başlıklı yazısını belki anımsayacaklardır. Bu gazetede son zamanlarda ilginç yazılar göze çarpmakta. Özellikle son aylarda Rauf Mutluay'ın (Edebiyat Sohbetleri) genç kuşağın şimşeklerini çekmekte. Çeşitli sanat dergilerinde bu sohbetler söz konusu edilmekte. İşte adını verdiğimiz M. Cevdet Anday'ın yazısı da böyle yazılardan biriydi.

Bu yazının öyküsü ve içeriği şöyle başlıyor ve gelişiyor: Üç arkadaş bir lokantada oturuyorlar, yiyorlar, belki içiyorlar ve konuşuyorlar. Bu üç kişiden biri olan Sabahattin Eyüboğlu bir ara diyor ki:

"Romantiklik sayılmasın ama ben ozanın iyi insan olduğuna inanmak istiyorum" Sabahattin Eyüboğlu'na bir diyeceğimiz yok. Böyle demiştir. Konuşmanın akışı içinde düşüncesini söylemiştir. İstenilse belki açıklama da yapabilir. Açıklama beklenilmeden M. Cevdet Anday o anda karşı çıktığı söylüyor bu söze. Sebebini de şöyle açıklıyor bize:

"Onun böyle söylediğini duyan, ozan olma hevesli gençler iyi adam taklidi yapmaya başlayacaklardır." Bunun için karşı çıkıyor işte Eyüboğlu'na. Sağolsun. Gençliği böylesine düşünen kafalar olduktan sonra gençlik kısa zamanda kendisini çıkmazdan kurtaracaktır denilebilir. Çünkü bu mantığa göre gençler birer bukaletimundurlar. Büyük adamların ağzından çıkan her söze inci gibi sarılırlar ve ne pahasına olursa olsun bu sözlerin gereğini yerine getirmeye çalışırlar. Bununla da bitmiyor sayın Anday'ın gençliğe yardım ve iyi ozan olmanın yolunu da bir çırpıda belirtiyor ve ilginç bir ozan tanımını çıkarıyor ortaya Eyüboğlu'nun sözlerinden. Nasıl olsa Eyüboğlu artık ölmüştür. "Hayır ben onu demek istememişim" diyecek değil ya. Bu ilginç tanım da şöyle:

"Söz söyleyen bir adamdır ozan. Söz ise ancak erdemli kişilerin ağzından çıkarsa şiir olur..." İşte böyle. Önce erdemli kişi olmak gerekiyor. Ondan sonra gerisi kolay. Ağzından çıkan her söz şiir olabilir. Ozan olma heveslisiniz önce erdem testi yaptırmanız. Test sonuçları alındıktan sonra sonuç "müsbet" çıktımı tamam demektir. Yeri gelmişken açıklamakta yarar var. Son dönemlerde şiirlerini okuduğumuz Sayın Anday bunun için mi böyle pervasız yazıyor acaba? Şiirlerinin konusu genellikle tarihi kalıntılar, tarih öncesi bir takım görüntülerle dolu. Bir ozanın yaptığını tarihsel perspektif içinde

oturtmasını ve giderek gerçekliği bu perspektif doğrultusunda sunmasını saygıyla karşılar ama bu gabamız günümüz insanına birşeyler demek zorunluluğunu da hiçbir zaman yabana atmamak koşulu ile bir anlam kazanır. Bu yazımızın konusu Sayın Anday'ın şiirlerini eleştirmek değil. Sadece sözkonusu ettiğimiz yazıdaki çelişkileri ortaya somut örneklerle koymak istiyoruz.

İşin içine (erdem) gibi kavramlar girince bu tartışmalı kavramlar ister istemez insanoglunun kafasında bir takım çağrışımlar yaratıyor ve örneğin 1. MC Hükümetinin yazdığı ders kitapları aklımıza geliyor. O kitaplarda da böyle bir çelişki vardı ve uzun çabalardan sonra güçlükte o sayfalar kitaplardan yırtılabiliyordu. O kitaplardan birinde tüm okurların anımsayabileceği gibi "bir doktor bir işçiyi göre daha şereflidir" deniliyordu. Sorunu erdem açısından ele alacak olursak ve tanımlamamızı sınıfsal bir kaygıdan uzak tutmaya kalkarsak ister istemez doktorlar gibi varlıklı kişilerin daha erdemli olduğunu ve en iyi ozanların onlar arasından çıkabileceğini kabullenmek zorunda kalmayacak mıyız? Zaten Sayın Anday da yazısını yazarken sınıfsal bir kaygıya kendisini kaptırmak istememiş. Kaptırmak istemese de yine özetlemek gerekirse savunduğu görüş burjuvazinin yüzyıllardan beri vurgulamakta olduğu bir görüştür. Şimdi içimizden gülmek geliyor; Anday bunu gerçekten bilecek mi yapıyor?

"İyi Ozan Olmak İçin" başlıklı yazıda çelişkiler çok. En ilginçlerinden biri daha: Sayın Anday, Eyüboğlu'ndan sonra Yahya Kemal'e yaslanıyor ve onun bir sözünü de alıntılayarak sürdürüyor. Dermiş ki Yahya Kemal "Misra benim namusumdur." Olabilir. Sayın Anday bu sözleri de şöyle yorumluyor: "Çünkü şiir yazma sırasında ozan, kimse onu denetlemediği, kimse onu kurallara zorlamadığı halde kendi koyduğu kurallara bağlı kalacaktır." Şiir yazma sırasında kimse kimseyi denetleyemez. Bu kesin. Ama kendi koyduğumuz kurallar ne olursa olsun şiir yazıldıktan sonra değerlendirilir ve her ürün bazı kuralların şaşmaz ölçülerine göre tarihsel konum içinde yerini alır. Örneğin bugün Yahya Kemal bu ölçüler içinde değerlendirilmektedir. Lorca, Caudwell, Sivaslı Şazi gibi ozanlar kalemlerini bir süre kınna sokup silahlanarak İspanyol halkının kurtuluşu için silah kuşanırken ve faşist kurşunlarıyla yerlere serilirlerken Yahya Kemal'in Boğaziçi'nde içki masasında İspanya'yı "Zil, şal ve gül" diye tanımladığı gerçeğini kimseler değiştiremez.

Erdemli olmak gerekli Sayın M. Cevdet Anday. Ama yeterli değil.

Haslet Soyöz anlatıyor...

Geçtiğimiz haftalarda İtalya'nın Torinto kentinde yapılan 9. Uluslararası Gülmeye Sanatı Yarışmasında "Cesare Marcorelli" ödülünü kazanan Haslet Soyöz'le yaptığımız görüşmeyi yayınlıyoruz.

"1955 yılında doğdum. Babam memur olduğundan çocukluğum Anadolu'yu gezinmekle geçti. Resimle ilgilim küçük yaşlarda başladı, önceleri karikatür çizmeyi hiç düşünmüyordum. Daha sonra Ankara Gazi Eğitim Enstitüsünü Resim Bölümü'nü kazandım. Daha sonra da okuldan ayrılmak zorunda kaldım.

Çizgi film yapma isteği ile bu yolu seçtim, çizgi film yapamayınca da en ucuz sermaye ile kağıt ve kalemi seçtim. Önceleri reklam şirketleri ve grafik bürolarında çalışarak yaşamımı sürdürmeye çalışıyordum. Daha sonra da çeşitli dergi ve gazetelerde çalıştım, çalışıyorum."

☆ Ödül konusundaki düşünceleriniz?

☆ Ödül almak bir amaç değildi benim için. Ancak şimdiye değin yapılan yarışma ve sergilerin bir çoğuna katıldım. Bundan böyle de katılmaya çalışacağım. Bence her çizer düşüncelerini sergilemeli, ama yarışmalarda ama sergilerde... Bu yarışmada da ödül alacağımı hiç sanmıyordum, amacım hiç olmazsa çizgimin sergilenmesiydi. Ödül almam beni şaşırttı diyebilirim.

☆ Uluslararası yarışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

☆ Ben uluslararası yarışmalar konusunda olumlu şeyler düşünüyorum. Sanatın evrenselliğinin bir kanıtı oluyor bu tür yarışmalar öncelikle... Sonra yabancı çizerlerle olan ilişkiler, bilgi alış verişiyi bir olay...

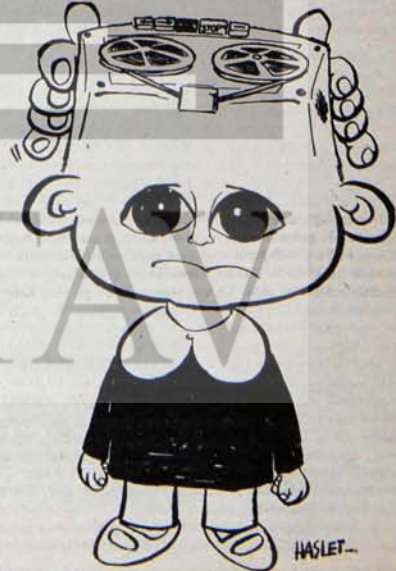
☆ Türk karikatürünün son yıllardaki durumu nedir?

☆ Kendimi Türk karikatürünü değerlendirebilecek seviyede göremiyorum, ancak kişisel düşüncelerimi de söylemek istersem olaya mizah dergilerinin ve çizerlerinin çokluğunu söyleyerek gireyim; sağ ve sol görünümülü mizah dergileri ve bunların çizerleri var... Gerek sağ gerekse sol görünümülü dergiler mizah olayından uzak geliyor bana... Düşündürmüyorlar. Zorlayarak güldürme kabası var hepsinde. Ben bu dergileri "beyn yaka-

yıclar" olarak değerlendiriyorum. Ciddi bir mizah dergisinin eksikliğini duymak da acı verici...

☆ Bundan sonraki yıllar için neler yapmayı düşünüyorsunuz?

☆ Şimdilik bir günlük gazetede çalışıyorum. Şu sıralarda karikatür çizmek için pek vakit bulamıyorum. Sanıyorum uzun bir süre gazete ve karikatürü beraber yürütmek zorunda kalacağım.

TELEVİZYONDA YENİ BİR DÖNEM Mİ?

Etüğürl ÖZKÖK

Televizyonun yeni dönem programları büyük reklamlarla tanıtıldı. Başbakan Demirel'in basın toplantısında CHP'nin çizgisine döndüğünü öne sürdüğü bu televizyonun yeni dönem programları hakkında söylebilecek şeyler dört sözcükle özetlenebilir: Yitirilmiş bir yıl daha.

Açıklanan programlara ilk bakışta şunlar görülüyor: Bu yıl da yabancı diziler yayın saatlerinin büyük bir kısmını alıyor, bu filmler içinde polisiye ve serüven türünden olanlar çoğunlukta, yabancı kökenli yayınlar yine üç büyük yapımcı ülkenin tekelinde. Kısa, çocuk programlarında bazı yenilikler ve birkaç belgesel dışında değişen birşey yok. Değişen yalnızca isimler. Televizyon yöneticileri değişik. Uğur Dündar ve Müjdat Gezen'i izleyebileceğiniz yeniden. Bıkkınlık veren eğlence programlarını yeniliği de yalnızca birkaç isim. Cem Karaca ve Melike Demirağ'ı izleyebileceğiniz örneğin.

Yeni dönem programları büyük ölçüde 1974-75 dönemi anlayışının geri geldiği izlenimini veriyor. Zaten İsmail Cem ve birkaç isim dışında o dönemin ekibi yeniden işbaşında. Uzun süredir TRT konusunda sürdürülen tartışmanın sıralı bir biçimde isimlerle ve küçük bazı ayrıntılarda özdeşleştirilmesinin net getirebileceği açıklanan programlarla ortaya çıktı. Öyle ki, Cem dönemi kahrmanlarının ve son anda treni yakalamaya çalışan birkaç kişinin, Danıştay kararlarının uygulanmasıyla geri dönüşüyle TRT'de yeni bir dönemin başladığı bile öne sürüldü.

SORUNLARIN KÖKENİ

Birinci MC Hükümetiyle başlayan TRT bunalımı başından beri bir Karataş sorunu olarak görüldü. Parlamento'daki muhalefet de buna koşut olarak yürütüldü. Tartışmanın böylesine dar kalıpları içinde ve günlük sorunlar üzerinde yoğunlaştırılması Türkiye'de radyo-televizyon sorunlarının kalıcı yanlarını gözlerden sakladı. İşte bugün gözler önüne serilen program bu dar anlayışın beklenen sonucudur. Karataş döneminde televizyona çıkarılmayan birkaç sanatçıyı yeniden ekrana çıkarmak ve dar çerçeveli birkaç açık oturum düzenlemek televizyonun değişmesine yetmiyor. Türkiye'de radyo ve televizyonun gerçek yerine oturması, herşeyden önce kalıcı sorunların üzerine gitmeyi gerektiriyor. Bu da 1974 döneminin sağlığı bir değerlendirmesinde geçiyor.

12 Mart dönemi nasıl bir denek taşıyorsa, CHP-MSP koalisyonu dönemi de zengin veriler sunuyor. Bu verilerin doğru değerlendirilmesi gerekiyor. Bu döneme ikili bir yaklaşımla bakılabilir. Siyasal alanda, kurumun o dönem yönetimi kitleler önünde olumlu puan topladılar. Televizyon açısından iyi bir vitrin çalışması yapıldı ve değişik bir televizyon sunuldu kitlelere. Ama yalnızca bir vitrin çalışmasının kısa dönem için sağlayabileceği bir başarıydı bu. Vitrin çalışmasının azalan verimlerinin başladığı yerde CHP-MSP koalisyonu ve Cem yönetimi sona erdi. Ayrıca siyasal alandaki bu başarıyı değerlendirenken, bunu 1974'ün siyasal konjonktüründen soyutlamak gerekir. 12 Mart gibi bir dönemde aynı kalıcı ülkenin geçeceği de olsa demokratik bir ortama girilmedi.

Mesleki plandaysa bu dönem tam bir başarısızlığı simgeledi. Dönemin tek mesleki başarısı radyolar oldu. Radyolar için kurulan sağlam yapı MC iktidarınca bile değiştirilemedi. Çünkü radyoda vitrin çalışması yerine, yapımcı personelin katılımıyla kalıcı sorunlar saldırdı. Ama kurum çapında yapısal değişikliklere gidilmedi daha sonraki dönemde, radyoların yapısı aynı kalmakla birlikte program içeriklerinin ters yüz edilmesine yol açtı. Televizyona gelince, durum değişik. Yapımcı personelle iyi bir ilişki kurup, bunun verimini bir biçimde kullanamaması mesleki başarıyı engelledi. Ayrıca, CHP-MSP hükümetinin pamuk ipliğine bağlı biryerdeliği göz önüne alınıp, kuruma kalıcı bir yapı bırakmak için en küçük bir çabaya bile girişilmedi. 12 Mart döneminde kurumdan uzaklaştırılan elemanların görevlerine dönmelerinin engellenişi de anımsanmalıdır. Kendi personelinin demokratik haklarını koruyamayan bir kurumun demokratik yayın yapması ne denli olasıdır, iyice düşünmek gerekiyor. Bu dönemin öğretisi şu oldu: Siyasal alanda elde edilen başarılar, mesleki ve yapısal plandaki başarılarla bütünleşmeyince geçici olmaya mahkumdur.

SIYASAL VE MESLEKİ BİLİNÇ BİR ARADA

1974-75 dönemini böyle yerine oturtuktan sonra sorunu TRT personeli açısından da irdelemek gerekiyor. Emre Kongar'ın dediği gibi, güçler dengesinin ortada olduğu dönemlerde kurumlarda çalışanların görevleri daha bir önem kazanıyor⁽¹⁾. Böyle olunca da "katılma" sorunu geliyor gündeme. Kurumda parselyondan önce bunun yolları aranmalı. Katılma, kurumu ilgilendiren her konuda karar üretiminde, bunların uygulanmasında ve denetiminde söz sahibi olmak demek. Bunun için de yönetimde söz sahibi olmak gerekiyor. Bu katılımın sağlanması da, çalışanların siyasal bilinçlerinin yanısıra mesleki bilinçlerinin de gelişmesini zorunlu bir duruma getiriyor. Bugün TRT'de bu iki bilincin birlikte olduğunu söylemek zorlama bir iyimserlik olur. Geçtiğimiz dönemde bu görüldü. Kurum, Devletin ele geçirilmesi sürecinde en çabuk düşen kalelerden biri oldu. En son elden gitmesi gereken kaleler en önce düşmemeli. İşte mesleki bilinç burada devreye giriyor. Radyo ve televizyon personeli yetiştirmek kolay değil. Gelişmiş teknolojiler kullanıyor bu iki iletişim aracı. Gelişmiş teknolojileri kullanmak için de iyi yetiştirilmiş bir personel gerekli. Mesleki bilince giden yol, kullanılan tekniklerin bilincinde olmaktan geçiyor. 2-3 bin satan bir gazete değil radyo-televizyon.

Sonuç olarak bir dönem daha yitirildi. Televizyon kurulduğundan bu yana süren yabancı yayınlara dayanma bu dönem de egemen televizyon politikasına. Bunu yabancı yayının düşmanlığıyla karıştırmamak gerekiyor. Elbet Türk televizyonu yabancı kaynaklı yayınlara yer verecek. Ama bunları iyi seçmek gerekiyor. Gerçek birer kültürel diyalog aracı olmalı bunlar. Uluslararası pazarda tekel durumunda olan birkaç ülkenin egemenliğinden kurtarılmalıydı gecelerimiz. Seçilen programlar, komşu ülkeleri ve halklarını daha iyi anlamaya yardımcı olmalı. Bölgede gerçek barışa giden yol buradan geçiyor. İsmail Cem döneminde bu çember aşılmalı. 1975 yılının ilk üç ayının rakamlarına

göre, toplam televizyon yayınlarının % 60'ı yabancı kökenli. Semih Tuğrul'a göre, 31 Mart - 13 Nisan 1977 tarihleri arasında Türk televizyonu 26 saatlik yerli yapma karşı 30 saatlik yabancı kökenli yayına yer verdi⁽²⁾. Şaban Karataş dönemi televizyonunun bu durumu düzeltilmesi beklenemezdi elbet. Yeni dönemde de aynı reçete karşımızda.

HABERLER NE OLACAK

Danıştay kararlarının uygulanmasıyla birlikte televizyon haberlerinde olumlu yönde bazı değişikliklerin gerçekleştiği açık. Artık 20 dakika boyunca Süleyman Beyin yüzünü izlemek zorunda bırakılmıyoruz. Ama yine de demokratik bir habercilik anlayışının egemen olduğunu söyleyemeyiz. Yeni dönemde haberciliğin nasıl sürdürüleceğini göreceğiz. Ancak dış haberler konusunda önceden birkaç noktaya değinmekte yarar var. Bu alanda uluslararası birkaç haber ajansının kesin egemenliği söz konusu. Onların gözünden alıyoruz dünyayı. Uluslararası habercilik alanında başlıca dört büyük kuruluş var. AP, UPI, Reuter ve AFP. Dış kaynaklı haberlerin hemen bütünü bu dört ajansın tekelinde. Görüntü malzemesi sağlayan ajansların durumu da böyle. Visnews, UPI-TN ve CBS egemen durumda pazara.

Televizyon haberlerinin konulara göre dağılımına da bakmak gerekiyor. Haber saatlerinin büyük bir bölümü siyasal ve askeri haberlere ayrılıyor. Bilimsel, toplumsal ve kültürel olaylar çok küçük bir pay bulabiliyorlar kendilerine ancak.

TV Haberlerinde yer alan konular

	siyasal	askeri	ekonomik	toplumsal	kültürel	bilimsel	diğer
İÇ HABERLER	43	6	9	11	10	11	10
DIŞ HABERLER	68	12	4	6	4	6	

Uluslararası haber tekelinde kalan ülkeler, bu ülkelerin egemenliklerini kırmak zorundalar. Az gelişmiş ülkelerin bu zinciri tek başlarına kırmaları çok zor. İşbirliği gerekiyor. Bu konuda Latin Amerika ve Kuzey Afrika ülkelerinin bazı girişimleri var. Türkiye, şimdiye değin bazı kişisel çabalar dışında bu girişimlere azık kaldı. Gerek haber, gerekse program konusunda uluslararası planda yapıcı bir işbirliğinin sağlanması çabalarında Türkiye de yerini almalı. Yeni dönemde bunun ilk girişimleri bile yitirilen bir yılın kazanılabılır.

Özetlemek gerekirse, yeni dönem yayın politikasının şu etkenlerin bir alması olduğu anlaşılıyor: Büyük ölçüde 1974-75 dönemini başarılı gösteren faktörler, "kitle beğenisi" kıstasları ve daha küçük ölçüde Şaban Karataş dönemine tepki ve içinde bulunulan siyasal konjonktürün uzlaşma koşulları. Ancak, 1974-75 dönemi koşulları geride kaldı. O dönemin yayın politikasını o günün koşullarından soyutlayıp başarılı olarak değerlendirilerek başlayan ve kitle beğenisi olgusuyla sona eren özel kistaslar dizisi televizyonu bu kapıya çıkaracaktı ve çıkardı. Halbuki Karataş döneminin radyo televizyonculuk açısından yüzkarası olarak nitelenebilecek mirası çok daha iyi değerlendirilebilir. Ama "nerede kalınacak beyler" anlayışının ürünü olan bu program politikasıyla yüzlerce patlayabilecek bir fırsat kaçırılıyor. İçinde bulunduğumuz siyasal konjonktürü öne sürmek kolaylıkla sineye çekilebilecek hafifletici bir neden değil. Bu durumda yeni dönemde konuşulabilecek tek söz kalıyor: "Eh Karataş televizyonundan iyidir." Yoksa "işte televizyonculuk budur" değil.

(1) TRT'de Demokrasi İçin Diyalog ve Eğitim "Özgür İnsan, Sayı 47, Eylül 1977

(2) Semih Tuğrul: "Türkiye'de Radyo-Televizyon Olayları" Koza Yay.1975

FAŞİZME GEÇİT VERMEYECEĞİZ

Orman ve mağara konuşuyor. Sesteri kötülük. Programları ve demecileri bangır bangır zarar. Bir aulanma uçuşu bu, çiğliklara Kanatlarında felaket taşıyorlar halka.

Gecelerin yıkık evine konar kalkanlar. Tırnakları yarımızda, sancımız tazelenir. Muttak bir yararı var bu zararlıların biline Yemlendikleri sahiplerine.

Uçarların alıcı soyudur ufkuza salınan. Gagaları açık, takla atarak, gözleri hain İstiyorlar: Uykumuzdan vereceğiz, emeğimizden vereceğiz Çok çalışacağız, ekonomi kalkınacak Ücretimiz kesilecek, az kazanacağız Gençlerimizi vereceğiz, sosyalistlerimizi vereceğiz Alacaklar.

Ama, insanız biz. Her kuşun eti yenilmez, demiyecceğiz. Faşizme geçit vermeyeceğiz.

ADEM ATAR

Yeni ders yılının başlangıcında:

OKULLAR VE SINIFLAR

Ercan EYÜBOĞLU

Yeni bir ders yılı başlarken ilköğretimde sayılar büyük Türkiye'nin acı gerçeklerini yansıtıyor. MEB'nin yayınlanmış en son istatistikleri 1975-76 öğretim yılına ait, ama gerçekliğini çok küçük değişikliklerle koruyan ilköğretim Tablosu 1977'de şöyle:

	Kır	Kent	Toplam
Öğretici sayısı	2 171 000	3 341 000	5 512 000
Öğretmen sayısı	107 000	66 000	173 000
Derslik sayısı	83 868	34 152	118 020
Okul sayısı	37 900	4 100	42 000

Bölgeler arasındaki uçurumu gözönüne almayan ya tablo bile aslında eğitimin yapılandırma eşitsizliği, çarpıklığı çok açık bir biçimde yansıtıyor: Kırsal kesimde bir okula üç öğretmen bile düzmezen kentlerde okul başına düşen öğretmen sayısı 16'dır. Gene, kırsal kesimde okul başına 2,2 derslik düşerken kentte okul başına 8,3 derslik düşmektedir. Köy ilkokullarında görülen nitelik düşüklüğü bir yana, öğretmen dağılımı da kırsal kesim aleyhine bir dengesizlik yaratmaktadır.

Aynı dönemde ortaokullarda 1 milyon öğrenci bulunduğu gözönüne alınrsa, yaklaşık her 6 ilkökul öğrencisinden ancak biri orta okula gidebiliyor demektir.

Gerçekten bugünün Türkiye'sinde eğitimin belirgin özelliği fırsat eşitliğinin olmayışıdır. Ulusal gelirler, maddi üretimin bölüşümünden aslan payını alan çevreler, kültürün, bilginin de en üst düzeyine ulaşabilirken, dar gelirli emekçilerin çocukları ilk adımda öğretim dışı kalmaktadırlar. Zorunlu olduğu varsaydık ilköğretimden sonra hayata atılanların çoğunluğu gibi üniversite kapısından dönenler de hep düşük gelirli ailelerin çocuklarıdır.

Kadın erkek eşitliği de eğitimin belirleyici yanlarından biridir. Kır-kent eşitsizliği yanında, gelişmiş bölgelerle geri kalmış bölgeler arasında uçurumlar söz konusudur.

Genel olarak eğitimi, özel olarak da ilköğretimi belirleyen özelliklerden biri de maddi koşulların yetersizliği. Anayasa'nın devlete yüklediği görev, 222 sayılı yasanın emredici hükümlerine karşın, ilköğretim her türlü maddi olanaktan yoksun. Okullaşma oranı plan hedeflerinin hep altında kalırken bütçeden eğitime ayrılan pay giderek azalıyor.

İlköğretimin giderlerinin karşılanması, il ve köy bütçelerine bırakılmış. Okullarla yerel yönetim arasında olumlu bir ilişkinin kurulması gerekir, ne var ki, Türkiye'deki uygulama hem yanlış, hem verimsiz: devleti sorumluluktan kurtarıncı başka bir amaç taşımıyor.

Bunun sonucu olarak da, tüm yerleşme merkezlerinin okula kavuşturulmaması bir yana, önemli sayıda köy okulu tek derslikli olarak yapılabiliyor. Derslikler hem sayıca yetersiz, hem de en ilkel sağlık koşullarından bile yoksun. İkili, üçlü, dörtlü öğretimle kapasite üstü bir kullanım söz konusu.

Ders araç ve gereçleri, gerekli donatın nitel ve nicel olarak yetersiz. Oyun bahçeleri ve gereçleri yok. Kafaca gelişmesi yetersiz ve çarpık olan kuşaklar, beden eğitimi ve sporda da "düzenin kurbanı" oluyorlar.

Genel olarak eğitimi, özel olarak da ilköğretimi, bilime ve ülke gerçeklerine ters bir içerik taşıyor. Programlar, batıda kullandığımız pedagoji ilkelerine dayanıyor. Köy enstitülerinin estirdiği o kısa ömürlü olumlu hava dışında eğitime hep bu dış etkenler, hep emperyalizm yön vermiş.

Özü ile havada, üretim sürecinden kopuk bir eğitimidir bu. Okul, toplumsal yaşamın dışında yapıp bir kurumdur. Öğrenciyi orada bilimsel yanı olmayan bir yükün gereksiz bilgi aktarıyor. Yöntem, düşünmeyi, araştırmayı, eleştirmeyi değil, ezberlemeyi gerektiren sakat bir yöntemdir. Yetenek geliştirici bir eğitim değildir bu, verdiği bilgilerin uygulanabilirliği de yok gibidir. Öğretmene aklın alamıyacağı kadar ağır bir külfet yükler.

Son yıllarda bir yaz-boz tahtasına dönüştürülen eğitim programlarının temel belirleyici özellikleri bunlar. MC'nin getirdiği tek ders kitabı uygulaması bu bilim dışı uygulamada önemli bir aşama. Başlangıcından beri eğitime damgasını vuran bilim dışı ve egemen ideoloji, böylece cepheaden saldırıya geçti.

Anayasa'nın 50. maddesine göre "ilköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için mecburidir ve devlet okullarında parasızdır." Oysa bugünün Türkiye'sinde okul çağı üstündeki nüfusun % 50'ye yakını "zorunlu" ilköğretim bir yana, okuma-yazma bilmemektedir. Okullaşabilecek çocukların çok önemli bir bölümü ise okula gidememektedir.

Okula gidenler için geçerli olması gereken parasızlık ikisi de kağıt üzerinde kalmaktadır. Başını alıp giden fiyatlarla her geçen gün satınalma gücünü yitiren aileler, son kağıt zammı ile bir kat daha sömürüye açılmışlardır. Ders kitaplarının, araç ve gereçlerin devletçe sağlanması gerekirken, özellikle kırsal kesimde okulların pek çok gereksinimi, zaten düşük bir geliri olan öğretmen tarafından karşılanmaktadır. Kayıt sırasında, karne verilisinde, diploma aşamasında öğrenci velileri aşıktan açığa sömürülmektedir. Özellikle kız aylarında köy okullarının yaktı ve ısıtma gereksinimi öğrencilerin maddi katkıları ile karşılanmaktadır. Böylece, parasız eğitim ilkesini getiren Anayasa'nın bir temel hükmü daha ayaklar altına alınmış olmaktadır.

Hepimiz ezbere biliriz. İkokulların açılmasıyla yeni yeni milyonlarca bellek de ezberleyecek. Öğretmen sınıf girildiğinde ayağa kalkacak ve "Günaydın-Sağol" dan sonra hep birlikte söylenecek: "Türkiim, doğruyum, çalışkanım..."

Doğruluk, kuşkusuz bir erdem. Ne var ki ilkökul çocuklarımızın bile kalarlarını karıştıran demeçler hiç de bu ilkeye uygun düşmüyor. Zam yok, den-di, zam geldi, hem ne geliş. 15 gün önce kolera yok, akut bağırsak enfeksiyonu var dediler, bugün klorlanmış ve kaynatılmamış su içilmesini, kullanmasını yasaklıyorlar. Siz bu işin doğruluk derecesini anlıyor musunuz, çocuklar? Doktorlar, yetkili uzmanlar kolera derken yüksek erdemli büyüklerimiz neden doğruları söylemiyorlar dersiniz?

Ya şu sayın Diyaret İşleri Bakanının TV'deki ateşten demesine ne demeli? Bilim-adamı sıfatları da taşıyan Doç. Dr. Süleyman Ateş efendimiz buyuruyor ki: Kolera var mı, yok mu konusunda kararı hükümet verir. Ne dersiniz, çocuklar, çok başarısız bir ahlak dersi, değil mi?

İlköğretim haftasını işte bu verilerle, bu gerçeklerle "yaşadı" Türkiye. Oysa günümüz dünyasında giderek daha çok benimsenen pek çok sayıda yeni-lik eğitimi temelden değiştiriyor. Bu yeniliklerin çoğu, sosyalist ülkelerde geliştirilip çağdaş eğitime kazandırılan ilkelere. İlk öğretimden başlayarak tüm eğitim aygıtını ele geçirip faşistleştirme temel amaç edinen MC'nin bunları benimsemesi ve uygulaması elbette beklenebilir. Ne var ki okulun ve eğitimin demokratikleşmesi ve çağdaşlaşması için şimdiden yapılabilecekler ve yapılması gerekenler vardır.

Bir kez, eğitim bilimlerinin ortaya koyduğu aşılması gereken üst sınırlar söz konusudur. Bir sınıftaki öğrenci sayısı, ana okulu için 20, ilkökul için 25 ve orta öğretim kurullarında 30 sınıma aşmamalıdır. Oysa, Türkiye'de kentlerde bir sınıfa ortalama 95 öğrenci düşmektedir. Bu rakamlara ulaşmak, daha çok yatırımla, GSMH dan daha yüksek bir oranın eğitime ayrılması gerektirecektir.

Yenileştirilmiş çağdaş bir pedagojinin uygulanması başlıca üç alanda gerçekleşecektir:

- Okul programlarının yeni amaçlara göre düzenlenmesi gerekir,
- Tebeşir, tahta, silgi üçlüsü, yerini daha modern ve bol sayıda araç-gerece bırakmalıdır,
- Her düzeyde iyi yetiştirilmiş - yeterli sayıda bir öğretim kadrosu bulunmalıdır.

Bu koşulların yerine getirilmesinde öğretmenlerle eğitim emekçilerinin sendikal örgütlerine olduğu kadar öğrenci velilerine de önemli görevler düşecektir.

"Rakamlarla Büyük Türkiye" diye günah çıkaran sermaye basını da ilköğretimde ahlak dersi için bir yüce örnek oluşturuyor.

"Gündünyen.

- Sağol, Türkiim, doğruyum..."

Cumhuriyetten bu yana yeni nesli yaratacağı söylenen öğretmen, özellikle de ilkökul öğretmeni, toplumda sürekli bir değer kaybetme süreci içinde. Birey olarak en kötü, en elverişsiz koşullar altında özveriyle çalışan öğretmen, bugün aldığı aylıkla bir kira giderini bile karşılayamaz durumda.

Bu maddi sömürü yanında öğretmenlik, bir meslek olarak da sürekli itibar yitiriyor. Toplumda yaygınlaştırılan değerler içinde öğretmen, "hiçbirşey olmayan" kişi olarak ele alınır oldu. Hiçbir pedagojik yeterlikleri olmayan lise mezunları, salt bir toplumsal patlamayı önlemek telaşıyla ilkökul öğretmeni yapıldı.

Oysa çağdaş bir eğitimde itici güçlerin başında öğretmen gelir. Toplumdaki değişimlere, gelişmelere ayak uyduramayan, kendini çok yönlü olarak yenileme yeteneğinden yoksun, pedagojinin karşılaştığı yeni sorunlara çözüm getiremeyen biri eğitimi nasıl yürütebilir?

Buğün ilkökul öğretmenin en az ön lisans düzeyinde bir öğrenimden geçmesi gerektiğinde herkes birleşiyor. Yeni ders yılına başlarken Türkiye'nin öğretmen yetiştirme politikası ise, faşistlerce saptanıyor. Öğretmene toplumda hakettiği yeri vermemek bir yana, onu büsbütün kullandıran bir faşist kıskaç oluşturuluyor.

Öğretmenin can güvenliği yok. Öğretim-eğitim özgürlüğü yok. Yönetimle ilişkilerinde anti-demokratik bir baskı altında. Çiğnenme hakları ve olanakları kısıtlı. Tüm bu elverişsiz koşullara karşın o, daha demokratik bir eğitim, daha demokratik bir toplum için savaşıyor, direniyor. Çünkü okul ve eğitim, sınıflardan ve sınıf mücadelesinden bağımsız değil. Çünkü okul ve eğitim, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinde hem bir amaç, hem de bir mevzi.